

HVALER MENIGHETSBLAD

NR 2 - 2025

78. ÅRGANG

**JULIE ARNTZEN –
IKONMALER FRA
HVALER**

Side 14 – 16

**SOMMERKVELDER
I HVALER KIRKE**

Side 22 – 25

**HISTORISK
VANDRING PÅ
NORDRE SANDØY**

Side 30 – 32

DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

kirken.no/hvaler

ANSATTE:

Grethe Hummel

Sogneprest

Tlf: 481 83 510

grethe@hvaler.kirken.no

Marius Kjølholt

Kirketjener

Tlf: 483 92 297

marius@hvaler.kirken.no

Jenny Schorpen

Kirketjener

Tlf: 907 13 680

jenny@hvaler.kirken.no

Jan Heier

Kirkeverge/daglig leder

Tlf: 474 79 730

jan@hvaler.kirken.no

kirkevergen@hvaler.kirken.no

Kaja Høvik Stiksrud

Barne- og ungdomskontakt

Tlf: 907 58 089

bukontakt@hvaler.kirken.no

Inger-Lise Ottersund

Pedagog

Tlf: 450 02 610

pedagog@hvaler.kirken.no

Marte-Kari Melkerud

Kantor

Tlf: 917 27 075

kantor@hvaler.kirken.no

Kirkekontoret (Kirkens hus)

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Tlf: 474 79 730

post@hvaler.kirken.no

Hvaler sokn

Ole-Edvin Utaker,

Tlf: 982 46 551

o.utaker@gmail.com

Hvaler menighetsblad

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

hvalermb@outlook.com

Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd

post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 1506.23.78902

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Grethe Hummel,

Ellen Bjørnvall Viker,

Marthe Nordengen Berntzen og

Halvor de Flon

Trykk:

moklegaard.no

INNHALDSFORTEGNELSE:

	Side
Sommerhilsen fra sognepresten	4
Avskjedsgudstjeneste for domprosten	5
Gress og blomster på kirkegården og Tusenårsstedet	5
Menighetsrådets leder Ole – Edvin Utaker	6
Under himmelbuen	8
Evangeliene som kilder	10
Sommerhilsen fra ordfører Mona	13
Julie Arntzen, ikonmaler fra Spjærøy	14
Åttekanten aktivitetshus	17
Tor og Bjørn på Torbjørnskjær fyr	18
Sommerkvelder i Hvaler kirke 2025	22
Kirkekaffens historie	26
En historisk vandring på Nordre Sandøy	30
Barnesiden	34
Babysang	35
Stjernekorset	36
Konfirmasjon i Hvaler menighet	38
Konfiranttiden i bilder	39
Hvalers viktige mangfold	40
Onkel Thomas, Thomas Christiansen fra Korshavn	42
Axel Thorenfeldt og Eva Lange	46
Den gang filosofen Arne Næss besøkte Hvaler	49
Utstilling på Kirkens hus	52
Nytt fra menighetsrådet	55
Fra foreningslivet på Hvaler	61
Gudstjenester sommer og høst 2025	62
Sorg og glede i våre kirker	63

Grethe Hummel.

Sommerhilsen fra sognepresten

Har du noen du er glad i? Hvor ofte sier du det til dem?

At du er glad i dem? At de betyr noe i ditt liv?

Dette er sommerens oppfordring fra meg: Si med ord og vis at du bryr deg om de du har rundt deg.

Som prest i begravelser leser jeg mange minneord og lytter til dem som har mistet en de var glad i. Mange ganger håper jeg virkelig at alle de fine ordene og tankene ble formidlet mens det ennå var tid. At den takknemligheten som ofte går som en rød tråd gjennom minnetaler, ble uttrykt før det var for sent.

Det koster ikke mye å si takk. Men det varmer virkelig dem som får høre det.

Vi trenger hverandre, både barn, ungdom og voksne trenger å vite at noen er glad i oss og setter stor pris på at vi er i deres liv. Og vi må begynne med oss selv. Være rausere med klemmer og gode ord og takke hver eneste dag. Innimellom hverdagens mas og slit, konflikter og uenigheter, er det tid for å si: Jeg er glad i deg.

Mange gleder seg til feriedager på Hvaler. Å få tid til å være sammen, tid til å gjøre ting sammen med familie og med venner. Det kan bli veldig fint. Av og til blir det ikke helt som forventet. Noe uforutsett kan plutselig skje. Vi sårer hverandre uten å ville det.

«Memento mori», sa de i gamle dager.
«Husk at du skal dø». Det ble ikke sagt for å gi dagene et trist og dunkelt drag.

Heller for å få mennesker til å tenke og hver eneste dag være seg bevisst hva som er det viktigste her og nå. For mange vil det være gleden av å være sammen – slik Hans Børli så vakkert beskriver det i diktet Junikoveld.

Junikoveld

*Vi sitter i slørblå junikoveld
og svaler oss ute på trammen.
Og alt vi ser på har dobbelt liv,
fordi vi sanser det sammen.*

*Se – skogsjøen ligger og skinner rødt
av sunkne solefalls-riker.
Og blankt som en ting av gammelt sølv
er skriket som lommen skriker.*

*Og heggen ved grinda brenner så stilt
av nykveikte blomsterkvaster.
Nå skjelver de kvitt i et pust av vind,
– det er som om noe haster ...*

*Å, flytt deg nærmere inn til meg
her på kjøkkentrammen!*

*Den er så svinnende kort den stund
vi mennesker er sammen.*

Hans Børli

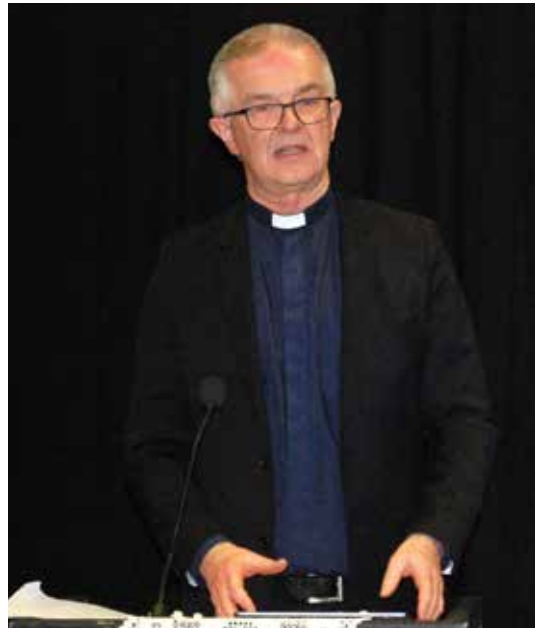
*God sommer til alle i regnvær og
solskinn på Hvalerøyene!*

Avskjedsgudstjeneste for Domprosten

Fredrikstad og Hvalers domprost, Kåre Rune Hauge, vil i høst gå inn i ny tjeneste som seniorprest. Arbeidet som domprost for Fredrikstad domprosti innebærer også ledelse av prestetjenesten på Hvaler og deltakelse i Hvaler kirkelige fellesråds møter. Han deltok på bispevisitasen i 2023, hilste på mange av dere og ble bedre kjent på Hvaler.

**Alle er velkomne til
avskjedsgudstjenesten for
domprosten i Fredrikstad Domkirke
søndag 24. august kl. 18.**

Etter gudstjenesten blir det kirkecaffe i domkirken

Gress og blomster på kirkegården og Tusenårsstedet

**Har dere lagt merke til at gresset ikke klippes
over alt denne våren?**

Biolog Jan Ingar Båtvik har gjort oss oppmerksomme på sjeldne planter rundt Hvaler kirke og på Tusenårsstedet. Noen finnes mange steder på Hvaler og oppleves kanskje ikke som sjeldne. Men som rødlistet og sjelden å se andre steder i landet, må de tas vare på til blomstene er visnet og har satt frø til neste års blomstring.

På Tusenårsstedet og utenfor Hvaler kirke, føres nå gressklipperen utenom de vakre, gule Marianøkleblom som er rødlistet og utrydningstruet.

Jorden utenfor kirken er kalkholdig og gir rike vekstmuligheter til Vårfagerhatt, en sjelden og god matsopp som blomstrer tidlig om våren. Utenfor kirkens østvegg vokser noen bittesmå gressblomster, vårstarr og bakkestarr, den ene veldig sjelden i Norge, den andre rødlistet. Alle blomstrer tidlig på våren. Derfor blir ikke gresset klippet noen meter utenfor kirkeveggen mot øst. Det kan se ustelt ut, men det er altså en god grunn for at noe gress får stå til ut på sommeren. Da har de verdifulle vekstene fått spre seg til neste vår og rikere blomstring. *Hilsen Marius*

Stadig flere unge fyller kirkebenkene

Det er et interessant spørsmål å stille, for påsken og den urolige verden vi lever i akkurat nå, har kanskje mer til felles enn vi skulle tro ved første øyekast.

Den svenske avisen Dagen hevder den 3. mai i år at det nå kommer flere rapporter om at unge tiltrekkes av den Svenska kyrkan. Det kan se ut til at Jesus vil bli kåret til årets influenser i Sverige.

I mai 2024 meldte journalistene Per Åsmund Reymert og Heidi Marie Lindeklev fra Vårt Land om at stadig flere unge melder seg inn i Den norske kirke:

- Utmeldingene er halvert. Antallet nordmenn i 20- og 30-årene som melder seg inn, har doblet seg siden 2015. Samtidig går antallet utmeldinger kraftig ned blant unge menn. Men det er middelaldrende kvinner som har flest innmeldinger, mens unge kvinner i alderen 25-29 er hakk i hæl. (Kilde: Kirkerådet)

VG-journalisten Gordon Andersen som meldte seg inn i Den norske kirke i 2016, hevder at pilene peker oppover.

-Man ønsker at livet skal være noe mer enn bare et liv i jag etter status, penger, utdannelse eller hva enn som måtte gi anerkjennelse, sier han.

Biskop i Stavanger bispedømme Anne Lise Ådnøy sier i et intervju at trenden henger sammen med en bevisst satsing i kirka.

- Vi har brukt mye tid i konfirmasjonsundervisningen på å si at kirka forkynner nåde, at vi ikke heier på prestasjonssamfunnet og at vi ønsker å være et fristed. Samtidig tenker jeg at det er et mørkt bakteppe i verden nå som nok gjør spørsmålet om mening mer aktuelt, egentlig for alle aldersgrupper. Kirken har vært opptatt av å vise romslighet for ulike former for tro, sier hun.

Sogneprest Kjersti Gautestad Norheim fra Birkeland utenfor Bergen, hevder at noe er i ferd med å skje.

- Lenge har jeg tenkt at dette er tilfeldigheter. Men nå har jeg snakket med flere kolleger som sier at det samme skjer andre steder, forteller hun, og mener det handler om flere ting, bl.a. at folk ønsker seg en religiøs dimensjon i livet, og at de har hørt om andre som har hatt gode opplevelser. Kanskje kan vi snakke

om *slow mission*. Jeg tror kirka er blitt mer imøtekomende. Den norske kirke har vært dominant i mange år, og har nok opplevd en naturlig avskalling. Men nå er vi i ferd med å forstå at vi er «valgbare» – og at vi må velges, sier hun.

Halvard Johannessen, som er førsteamanuensis på Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, snakker om drivkreftene bak denne endringen.

– Det kollektive minnet om mørkemannskristendommen er i stor grad borte. Sekularisering av samfunnet medfører ikke nødvendigvis at folk mister religiøs interesse. Vi skal finne vår egen vei, også i spørsmål om tro og verdier. Men, man blir lei av at man skal finne seg selv hele tiden. Folk leter etter dypere forankringspunkt når det gjelder de store spørsmålene, og ens veivalg for livet.

– Når folk melder seg inn i kirka, ser de seg som del av en tradisjon og et fellesskap som har vist seg å være bærekraftig over tid. Der finnes slitesterke fortellinger om tilgivelse, nåde, tro og nestekjærlighet, som tilbyr noe å bygge livet på i et samfunn som er veldig fragmentert. Eldre mennesker har nok den konservative teologiens dominans friskere i minne. De unge har et annet bilde. Kirka i dag viser at den følger med i utviklingen og har rom for mangfold. Yngre mennesker tenker at de får rom for å være seg selv i kirka, avslutter han.

Før i tiden trodde 'alle' på Gud. Det var vanlig og forventet. I dag, i et flerreligiøst samfunn er ikke tro lenger en selvfølge, men et valg. En av ungdommene som ble intervjuet av Jacob Zetterman (svenske Dagen) sier det slik:

– Jeg tror det delvis handler om at det finnes en helt annen aksept [for tro] nå enn før.

Spjærøy kirke

Går man noen år tilbake, da jeg selv gikk på videregående, var det nesten litt kontroversielt å ha en tro. Men det ser ut til å ha snudd – nå finnes det snarere en nysgjerrighet og åpenhet for de eksistensielle spørsmålene. Det gjør nok at mange også tør å ta steget og oppsøke kirken. Hun legger også til at vi lever i en vanskelig tid, hvor mange føler på håpløshet.

– Da er det ikke så rart at man søker tro, håp, mening og dybde. Og det er nettopp det kirken er god på.

Med det ønsker jeg dere alle en god Hvaler-sommer!

En kollektiv sorg

Når man suller rundt i den lokale menigheten sin, kan man av og til forledes til å tro at vi som befolker den, er en sær liten gruppe mennesker. Men det er ikke sånn vet du. Vi er et lite ledd i en lang lenke som strekker seg på kryss og tvers over hele jordkloden. Vi er del i en verdensvid kirke som fikk en fornyelse for 2000 år siden med «kvitekrist», eller Jesus, men som har eksistert i tusener av år før det. Vår kristne kultur har frambrakt de vakreste sanger og melodier, malerier, kirkebygg og verdens mest solgte bok, Bibelen. Og selv om kirken er et gammelt hus, som det står i en salme, står den stødig fortsatt. Det ser vi stadig, særlig ved brå og voldsomme hendelser, og vi så det sist da pave Frans gikk ut av tiden 2. påskedag.

Det er fascinerende å registrere hvor stor oppmerksomhet pave Frans sin død fikk, ikke bare i katolske land, men så å si i hele verden. Visste du forresten at pave Frans var den 266. paven i den katolske kirke?

Hans død har utløst en bølge av sorg som omfatter troende, ateister og mennesker fra ulike religiøse bakgrunner.

Pave Frans var kjent for sin ydmykhet, medfølelse og evne til å nå ut til mennesker på tvers av kulturer og sosiale lag. Han har vært en stemme for fattige og undertrykte og har fremmet dialog og forståelse mellom ulike religioner. Han har vært en troverdig ambassadør for Jesu budskap om kjærlighet, rettferdighet og fred, og han har som Jesus gjorde, vist i praksis at alle mennesker har verdi, uavhengig av hudfarge, sosial status eller penger i banken.

Moral er ikke akkurat på mote i vår del av verden, men pave Frans har uredde tatt standpunkt i forhold til klimaforandringer, sosial urettferdighet og flyktningkriser. For mange mennesker har pave Frans' ord og handlinger skapt en følelse av personlig omsorg. Hans enkle livsstil, vilje til å lytte til de marginaliserte, og å snakke deres sak, har gjort ham troverdig både innenfor og utenfor kirken. Han har brukt sin posisjon til å ta de svakeste i forsvar, fjernt fra tidligere tiders pavers noe lemfeldige omgang med egen makt.

Når en slik person går bort, utløser det naturlig nok en følelse av tap og sorg.

Det ga et dypt inntrykk å se hvor mange mennesker som samlet seg ved Peterskirken i Roma, og hvor mange som fulgte kisten og sto i kø for å ta farvel og vise ham ære da han lå på «lit de parade». Typisk nok, ønsket ikke pave Frans å bli gravlagt i Peterskirken, men i Maria Maggiore basilikaen som ligger i et fattig strøk av Roma hvor du finner uteliggere, prostituerte og rusmisbrukere. Pave Frans definerte seg også som deres pave. I tillegg ønsket han seg en enklere begravelse og seremoni enn det som er vanlig for paver, respektfullt.

Den kollektive sorgen over pave Frans' død viser hvor sterk innflytelse en enkelt person kan ha på verdenssamfunnet. Men det er også en påminning om hva troen på noe som er større enn seg selv betyr for folk. Kanskje spesielt i disse tider, da vi føler at bakken skaker under oss og fremtiden oppleves uvisst og utrygg. Pave Frans maktet å vise oss at vi mennesker ikke er så forskjellige. Han har med sitt vesen og mot, gitt oss en dypere forståelse av hvordan

Pave Frans

universelle verdier og menneskelighet kan file ned kanter bringe folk sammen, uansett hvor de kommer fra eller hva de tror på. Samtidig har han alltid understreket hvem som var hans sjef, og hvem han hentet sin styrke og handlekraft fra.

Pave Frans vil bli stående i historien som en ydmyk, mild og gudfryktig mann som ønsket det beste for menneskeheten. Han stred den gode strid. Måtte han få hvile i fred. Hans arv vil fortsette å leve gjennom de mange menneskene han har inspirert og berørt i løpet av sitt liv.

Tekst av: Britt G. Hellquist 1960

*På veiene ute i verden går de
som har mistet sitt hjem,
de sultne, de trette og frosne.
Gud Fader, vær nådig mot dem!
Fra arbeid, fra hjemland og venner
har mange blitt jaget av sted.
O Gud, la dem finne tilbake
til trygghet og tillit og fred.
Hvor skulle de møte din godhet
om ikke hos oss, som har fått
vårt daglige brød og vår frihet,
et liv i et land som er godt.
Gud, vekk oss til handling i omsorg
for alle som lever i nød,
så glade vi deler med andre
vårt land og vårt daglige brød.*

Hilsen mormor.

Evangeliene som kilder

TEKST: JAN OLAV AARFLOT FOTO: JAN HEIER

De fire evangeliene har forskjellig bakgrunn og motiver for sin presentasjon av Jesus.

Markus regnes som det eldste av evangeliene og hvor fremstillingen er bygget på en eller flere kilder. Sammen med Matteus og Lukas, regner man Markus med til de «synoptiske» evangelier. Synopsis betyr å se sammen. Disse tre evangeliene har mye felles stoff, og er bygget over samme kilder. Samtidig er det en del særstoff i hvert av evangeliene som gir det enkelte evangelium sitt særpreg.

Matteus

Matteus vil fortelle at Jesus er han som jødene venter på, Messias. I Det gamle testamentet (GT) står det flere steder om en ny konge som skulle komme. Kongen skulle hjelpe jødene fri fra okkupasjonsmaktene, og lede dem til å bli et stort folk igjen. Matteus viser til disse fortellingene og sier at Jesus er den nye kongen jødene har ventet på. Det er mye i teksten som tyder på at forfatteren

vil skrive og argumentere for å overbevise jødene. Han bruker gammeltestamentlige tekster for å underbygge at det Jesus gjorde og sa var en oppfyllelse av profetier som jødene kjente fra sine skrifter, blant annet GT.

Markus

Markus er mer opptatt av hva Jesus gjorde enn hva han lærte. Markusevangeliet inneholder

derfor mange fortellinger om Jesu handlinger. Hovedpoenget for forfatteren av Markus er at Jesus ikke ville være en politisk leder som skulle herske over folk, men en som kunne tjene menneskene. Mange av talene Jesus skal ha holdt er gjengitt, men de er ikke på samme måte gitt utfyllende kommentarer som i de andre evangeliene.

Lukas

Lukas vil særlig fortelle om den redning og frelse som han mener Jesus kommer med. Han ser alle undrene og tegnene som bevis på at det er Messias som er kommet. Særlig helbredelsen av syke og hjelpen til de fattige er viktige for Lukas. Forfatteren av Lukas beskriver også sitt arbeide med å samle materialet i innledningsversene:

«Mange har forsøkt å gi en fremstilling av det som er blitt oppfylt blant oss, slik vi har fått det overlevert av dem som helt fra først av var øyenvitner og tjenere for Ordet. Nå har også jeg bestemt meg for

å gå nøye gjennom alt fra begynnelsen av og skrive det ned for deg i sammenheng, ærede Teofilos, så du kan vite at det er pålitelig, det du har fått opplæring i.» (Lukas 1, 1-4)

Lukasevangeliet er den første av to bøker. Apostlenes gjerninger utgjør andre del av en lengre fremstilling:

«I min første bok, gode Teofilos, skrev jeg om alt det Jesus gjorde og lærte, fra han begynte og helt til den dagen han ble tatt opp til himmelen.» (Apostlenes gjerninger 1,1-2)

Johannesevangeliet

Johannesevangeliet er skrevet i en annen form enn de andre evangeliene. Mange ord, uttrykk og emner som tas opp i evangelier peker i retning av at det er skrevet med den gresktalende verden som målgruppe. Johannes er særlig opptatt av å fortelle om Jesus som Guds sønn, at Gud

ble menneske da Jesus ble født. Han knytter formuleringene opp mot ord og uttrykk fra den greseke forestillingsverden, slik man kan lese i Johannes 1, 1 – 5:

«I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham, uten ham er ikke noe blitt til. Det som ble til i ham, var liv, og livet var menneskenes lys. Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke overvunnet det.» (Johannes 1, 1-5)

I denne innledningen, eller prologen, bruker forfatteren begrepet «logos» som både betyr «ord» og «fornuft», og var et typisk begrep for de greske filosofene. Forfatteren av evangeliet vil fortelle hvor viktig det er for å kunne tro på evigheten:

«For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå tapt, men ha evig liv.» (Johannes 3,16)

Forventningene evangeliene forteller om

Forventningene til den nye Messias som skulle komme, var knyttet til samme sted og samme slekt som kong David. Det jødiske folk var under fremmed herredømme, nemlig romerne. Selv om jødene ikke måtte ofre til de romerske gudene, de ble fritatt for det, var situasjonen likevel vanskelig og preget av fremmed styre. En ny Messias var med på å skape forventninger hos jødene og uro hos de romerske myndighetene. Det er dette evangeliene forteller om – og som vi får et innblikk i – når vi leser i dag.

Evangelistsymbolene

Det var hos den romerske kirkelærer og bibeloversetter Hieronymus vi først finner tolkningen av evangelistsymbolene (rundt år 400 e.Kr.), som siden ble enerådende i kirkene verden over – også i Spjærøy kirke (bildene). Tolkningen bygger på teksten i Johannes' åpenbaring:

«I det samme kom Ånden over meg. Og se, i himmelen sto det en trone, og det satt en på tronen. (...) Og i midten, rundt tronen, var det fire skapninger. De var dekket av øyne foran og bak. Den første skapningen lignet en løve, den andre lignet en okse, den tredje hadde ansikt som et menneske, og den fjerde var lik en flygende ørn.» (Åp. 4, vers 2 og 6-7)

Matteus knyttes til mennesket, evangeliet begynner med Jesu menneskelige slektstre.

Markus knyttes til løven, evangeliet begynner i ødemarken, og løven hørte til der.

Lukas knyttes til oxen, evangeliet innledes med fortellingen om Sakarja som ofret til Gud, og oxen var et offerdyr.

Johannes knyttes til ørnen, evangeliet åpner med å opphøye Jesus som Gud, et perspektiv sett ovenfra. Ørnen ble regnet som det eneste dyret som kunne se inn i solen.

Sol, sommer og folk i butikken

Nå er det snart sommer. Da skal jeg ha litt roligere dager, lade batteriene og kanskje lese en god bok. Det viktigste er at man har litt fri fra den vanlige hverdagen.

For oss som bor eller har deltidsbolig her på Hvaler, er ikke reisen lang for å kjenne på følelsen av hav, sjø og varmt og mykt svaberg under huden en varm sommerdag.

Handletur om sommeren her på Hvaler betyr lang kø i kassa som strekker seg mange meter bakover i butikklokalet. Da liker jeg å la være å irritere meg. Man blir glad av å se folk. Stå i kø og la blikket vandre rundt i menneskemengden, legge merke til hver enkelt av dem. En far med to små jenter som drar i shortsene til pappa, maser om is og hyler av glede når far gir etter og setter kursen mot iskremen. Det gamle ekteparet, der bekledning og ryggsekker er de samme som for 50 år siden. Det gir en følelse av trygghet og litt nostalgi og minner om at opplevelser ikke alltid trenger nytt utstyr. Unge gutter med klirrende varer og solstekte eldre menn som med den største selvfølgelighet vandrer rundt med svett naken overkropp. Unge jenter som flokker seg sammen mens de snakker så fort at det er umulig å forstå hva de sier. Voksne høye menn med khaki knebukser, brune sandaler, smarte briller og den dyreste bilen på parkeringsplassen. En ung gutt fra hjemmesykepleien som kjøper seg lunsj. Køen består av folk som står med fjernt blikk, folk som leser på telefonen og færre enn før leser avisoverskrifter. Blide, eldre damer er noe av det fineste som er, og på Hvaler er de mange. Mange av dem er ikke gjerrige på å dele av sin klokhet og omsorg i travle hverdager. Jeg tar med meg denne viktige «girlpower» med ny giv videre i arbeidsdagen med enda

et nytt og interessant blikk på tidens utfordringer.

De fine folka som jobber i butikken.

De som de fleste av oss kjenner gjennom hele året. De som vet hva vi liker best på brødiskiva, som

er der på vinteren og

sørger for julemiddagen. De

er helt avhengige av at vi må stå litt i kø om sommeren. Heltidsansatte er også avhengige av ungdommene våre som har sommerjobb der. Alt organisert av en smilende dyktig kjøpmann som er brennende engasjert i det meste, og smiler ekstra bredt når det klirrer i kassene. Når jeg observerer alle disse «sommerferiene» som står her i kø er det lett å glede seg over at de gir arbeidsplasser og inntekter til mange av oss som bor her ute hele året. Det er også lett å glede seg over at vi gir dem kanskje de beste dagene de har i livet sitt her ute i vårt sommerparadis. Da er det lett å glede seg over at vi er så heldige at vi «bor midt i ferien» (sitat Alva 7 år).

Jeg håper at neste gang du er i en av våre overfylte butikker en sommerdag kan glede deg over folk i alle varianter og smile og tenke at dette også er en del av Hvaler-idyllen. Det er fint med folk.

Ønsker alle en fantastisk Hvaler-sommer!

*Mona Vauger
ordfører*

Julie Arntzen – ikonmaler fra Spjærøy

AV HALVOR DE FLON

Tidlig en fredag morgen går jeg på bussen til Oslo. Dette gjør jeg flere ganger i uka, men denne gangen har jeg et spesielt ærend. Jeg har nemlig avtalt å treffe kunstner Julie Arntzen fra Hvaler på hennes arbeidsplass i Oslo.

Julie bor på Spjærøy og har gjort det mesteparten av sitt liv, men jobber, ved siden av arbeidet på atelieret, ved Einar Granum Kunstfagskole i Oslo. Hun er utdannet billedkunstner ved Kunstakademiet i Bergen og underviser på kunstfagskolen i tegning og maleri.

Vel framme i Oslo er det fremdeles en time til avtalen med Julie, og siden det er fint vær bestemmer jeg meg for å gå fra bussterminalen i Oslo til Einar Granum Kunstfagskole som ligger på Vulkan ved Akerselva. Veien, eller stien langs Akerselva er idyllisk der elva bukker seg mellom høyhus, bygårder, kirker og parker. For øvrig ble Einar Granum kunstscole etablert i 1970, som den første private kunstscole i Norge, av kunstneren Einar Granum. Skolen tilbyr idag landets største toårige høyere yrkesfaglige utdanning i visuelle kunstsag.

Vel framme ved skolen ringer jeg på og blir fulgt til et stort atelier hvor Julie er sammen med flere studenter. Denne uka gjennomføres det ulike work-shops med fokus på forskjellige stilarter og kunstformer. Julie har ansvar for undervisning i ikonmaleri. Vel inne i rommet er det høytidelig og nesten sakral stemning. Dempet ortodoks sang lyder i bakgrunnen og ca. 10 studenter i hvite malerfrakker står samlet rundt Julie som viser hvordan man lager selve malingen som benyttes til ikonmaleri. Malingen kalles tempera og består av hvitvin, egg og pigmenter. Julie forklarer at hvitvinnen skal være så tørr som mulig for å gi det beste resultatet.

Malingen består av tørr hvitvin, egg og pigmenter.

Ikonmalerkunst, eller ikonografi, er en dypt spirituell, tradisjonell kunstform som har flere sentrale aspekter. Maleriene anses som åpenbaringer av det guddommelige. De brukes i liturgiske sammenhenger og har en sentral rolle i den ortodokse kirke. Ikoner er rike på symbolikk. Hver farge, form og komposisjon har en spesifikk betydning og viser til en teologisk eller spirituell sannhet. For eksempel representerer gull ofte det guddommelige, mens blått kan symbolisere Himmelen.

Farfars gamle bibel

Skapelsen av et ikon regnes å være en meditativ og åndelig prosess. Julie forteller at det er vanlig at malerne bruker bønn og meditasjon for å forberede seg før de begynner å male, og hele prosessen anses som en form for bønn. Julie viser fram en gammel bibel med gotisk skrift som hun har arvet etter sin farfar, som hun gjerne leser i før selve maleprosessen starter. Hun forteller at det blant annet gir en annen språklig opplevelse og nye nyanser å lese i denne gamle bibelen sammenlignet med en nyere utgave.

Ikonene søker å vise en forbindelse mellom det jordiske og det himmelske, ofte ved å portrettere helgener, Kristus eller Maria på en måte som reflekterer både deres menneskelige og guddommelige natur.

Jeg har sett mange ikoner, men jeg må innrømme at jeg vet veldig lite om denne kunst-

Julie forklarer to av sine studenter litt om malingen

formen ut over at den har sin opprinnelse i den gresk – ortodokse kirke. Derfor er det veldig interessant å høre Julie fortelle både om kunsten i seg selv og hvordan hun har lært den.

Julie har bodd og studert to år ved Ilja Repin Kunstakademi i den russiske byen St. Petersburg. Et viktig kjennetegn eller prinsipp ved ikonmaleriet er «det omvendte perspektiv», eller det «hellige perspektiv» som er karakteristisk og som skiller seg fra det tradisjonelle lineære perspektivet som ofte brukes i vestlig kunst. Sentrale punkter er at det kan se ut som om det som er avbildet tilsynelatende blir større jo lenger borte det er fra den som ser, noe som står i kontrast til den konvensjonelle oppfatningen av perspektiv. Dette tekniske grepet er ment å skape en illusjon av uendelighet og en tilgang til den virkelige, åndelige, virkelighet. I stedet for å

Studentene i dypt konsentrert arbeid med ikoner

gjenspeile den fysiske virkelighetens forhold og proporsjoner, har omvendt perspektiv som mål å vise det guddommelige og det åndelige. Det gir et uttrykk for den troendes kunne "se" inn i den åndelige dimensjonen og den himmelske virkelighet. Bruken av omvendt perspektiv er en bevisst kunstnerisk beslutning som reflekterer ikonets hensikt. Kunstneren ønsker å formidle en åndelig erfaring heller enn å gjenskape en realistisk fremstilling av verden.

Julie bor som nevnt på Spjørøy hvor hun er oppvokst. Hun forteller at hun fra mors og farssiden har fått med seg både det religiøse og det politiske. Hun er datter av Jan H. Arntzen, kjent kulturpersonlighet, leder gjennom 20 år av Kystmuseet på Hvaler (senere Hvaler Kulturvernforening), nå 95 år gammel.

Vel, – tilbake til atelieret og Julie Arntzen. Hun forteller at ikonmaleri betyr og har betydd mye for henne også når hun maler andre typer bilder. Hun forteller at for eksempel bildene som bidro til at hun ble tatt opp på Kunstakademiet hadde mye av ikonmaleriet i seg og det samme var tilfelle med et bilde hun malte som ble vist på Høstutstillingen 2015. Julie kunne helt sikkert ha snakket i dagevis om dette temaet, men jeg ser at elevene som hele tiden har arbeidet stille rundt oss begynner å se litt utålmodige ut. De har helt sikkert mange spørsmål til læreren sin og jeg har fått svar på mange av mine. Vi avslutter derfor praten og jeg trekker meg stille tilbake litt klokere på hva ikonmaleriet er.

Jan H. Arntzen

Åttekanten aktivitetshus

Kommunestyret oppnevnte 17.02.22 et utvalg kalt Åttekanten-utvalget for etterbruk av Åttekanten-området.

Utvalget besto av 7 medlemmer fra de partiene som er representert i kommunestyret. Utvalget skulle bestå ett år. Et fond på ca. 600 000 kr. ble opprettet og pengene skulle gå til Åttekanten-området. Utvalget var ledet av nå avdøde Rolf Baltzersen. Tanken var å utvikle et aktivitetshus og nærmiljøanlegg på Vesterøy. Utvalget hentet inn vellene på Vesterøy og informerte om planene. Det ble også holdt 2 informasjonsmøter med stappfulle hus og folk var positive til prosjektet. Sakte, men sikkert la utvalget og vellene planer for fremdriften. Litt dramatisk ble det underveis, men.....

Etter utallige møter, og noe politisk og kommunal motgang fikk vi endelig lovnader om å få omgjort personalrommet på Åttekanten skole til et aktivitetshus. En etterlengtet møteplass på Vesterøy skulle bli en realitet. Et styre ble etter hvert opprettet og Åttekanten velforening ble stiftet. Økonomisk støtte fikk vi til slutt fra Hvaler kommune og med over 700-800 dugnadstimer fra velforeningen sto Aktivitetshuset ferdig. Vi er nå godt inn i vårt

andre år og det er fantastisk å se hvor mye det har betydning for folk da spesielt i Utgårdskilen, Papper og Hauge. En møteplass litt utenom det vanlige der det er høyt under taket i dobbel forstand, og en plass som alle føler et eierskap til. Her i Aktivitetshuset holdes det temakvelder, foredrag, aktivitetsdager, juletreffester, Halloween-party, jubileer, yoga, bursdager, møter, utstillinger og formiddagsquiz for å nevne noe. Huset har fullt utstyrt stort kjøkken og toalett også for de med funksjonsnedsettelse. Vi har bordtennis, fotballspill, biljard, projektor, bluetooth-høytaler og nett. Et hobbyrom og musikkrom er underveis. Her er det noe for alle uansett alder og kjønn, og selvfølgelig er vi til for hele Hvaler. Vi venter nå på avklaring for å begynne på nærmiljøanlegget (Baltzerløkka) rundt skolen.

Aktivitetshuset kan også leies, send mail til: ron-ram@hotmail.com eller ring tlf. 900 59 331

*Ronny Ramberg
Leder Åttekanten velforening*

Tor og Bjørn på Torbjørnskjær fyr

Noen flotte sommerdager i 1982

Dette er en artikkel som skulle stått i bladet «Vi menn» i 1982, men som havnet i Hvaler menighetsblad i 2025.

TEKST OG FOTO: TOM SCHORPEN

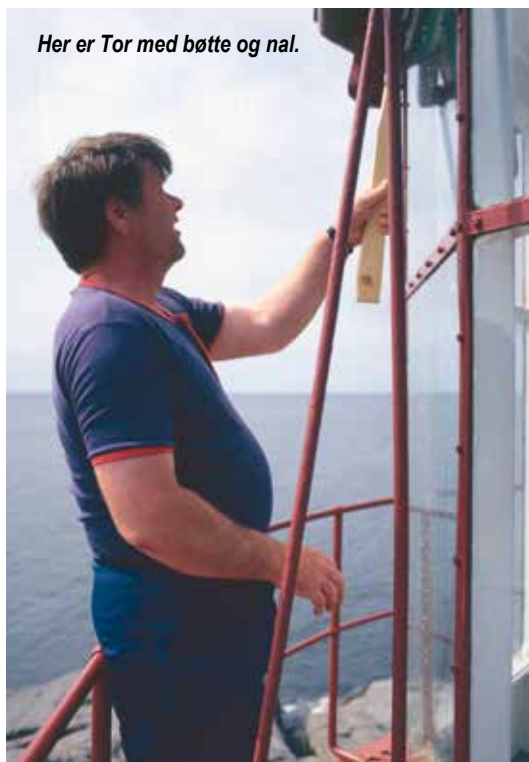
Jeg ble hentet på Skjærhallen av postmann Åge Jacobsen i spjærøykrysseren «Bris» som skulle ut til «Skjæret» med forsyninger og post.

Etter lasting av materialer og varer, la vi i vei mot fyret. Flatere hav har jeg sjelden sett her ute, og turen ut var ren terapi for en Oslo-gutt med forkjærlighet for havet. Ute på fyret ventet fyrvokter Tor Hultmann fra Hvaler og fyrvokter Bjørn Strand fra Hønefoss. De hadde tre ukers vakter på fyret, og tre uker hjemme hos

kone og barn. Etter tre uker på, ble de avløst av de to andre fyrvokterne.

Vi så fyret i det fjerne. Sakte, men sikkert ble det større og større ettersom vi nærmet oss. Herlig på sjøen denne dagen, og jeg gledet meg til å bo på øya noen dager for å bli kjent med livet der ute i havet. Da vi var framme så vi to karer høyt oppe ved kranen, og skipper Åge la båten inn-til trappene opp til fyret. Han fortalte at mange ganger måtte turen utsettes på grunn av høy sjø.

Her er Tor med bøtte og nal.

Da måtte fyrvokterne bli værende på skjæret i dagevis over tiden før de ble avløst. Ved høy sjø er det umulig og farlig å legge til her.

Det var Tor og Bjørn som forberedte kranen for å heise opp materialene vi hadde med oss. Alt det andre ble løftet opp fra fiskebåten for hånd og båret opp til fyret. Jeg hilste på fyrvokterne, og fikk vite at jeg kunne låne den gamle fyrmesterboligen under hele oppholdet. Maken til service! Jeg følte meg nesten kongelig.

Etter innkvartering var det omvisning på den lille øya, og så min første tur opp i selve fyrtårnet. Tor og Bjørn viste også den kraftige kikkerten de brukte. Denne dagen kunne vi se Færder fyr klart og tydelig, med sitt høye tårn og hvite bånd midt på.

Tor og Bjørn fortalte om livet og dagene på øya. For det meste består en fyrvokters dag av å utføre vedlikehold. Både bygninger, generator og fyrlykt må holdes i stand, et kontinuerlig arbeid pga. den værharde beliggenheten. Uten godt vedlikehold forfaller det raskt her ute. Men en god del fritid ble det også, og den ble mye brukt til blant annet fisking og krabbefangst. På sommeren var det også mange som kom på besøk, både familie og venner. Ofte kom båtfolk på dagsbesøk, og innimellom også of-

fentlige personer fra kommune og fyrvesen. Dagen gikk så altfor fort. Det var så mye å se, og snakke med fyrvokterne om. Senere på dagen satte vi garn. Det blir spennende å trekke i morgen, tenkte jeg. Neste morgen våknet jeg av et voldsomt rabalder. Det var blitt tåkedis, og tyfonen med sine fire store horn ulte fra veggen bare 15 meter fra der jeg sov.

Det var nydelig vær, men ikke lenger mulig å se de større Hvaler-øyene. Og tyfonen sendte sin klagesang langt ut i havet i tre sekunder, fire ganger hvert minutt. Etter hvert ble jeg så vant til dette at det ikke lenger var plagsomt, men

når man pratet, så gjorde man det i de stille sekvensene. Merkelig hvordan man blir vant til ting! Et av denne dagens gjøremål var å rengjøre den 10-kantede fyrlykten. Viktig at glasset er så rent og blankt som mulig. Endelig skulle vi trekke garnet! Men først må lett båten sjøsettes. Båten blir trukket på henger bort til kranen og festet i stropper. Så heises båten en meter i været, og Tor svinger kranen ut og lårer båten med kollegaen om bord. Bjørn fortalte at trikset med dette i mere sjø er at man må passe på å huke av tauet i rett øyeblikk, på bølgetoppen!

Jeg var med Tor i båten for å trekke garnet. Det var ikke lange roturen, for garnet er bare noen ti-talls meter unna, men likevel føler man at spenning og forventning bygger seg opp. Er det noe i det? Etter hvert som garnet blir trukket over ripa ser vi flyndre, rognkjeks, rognkæll og krabber. En flott fangst!

Tilbake på skjæret ble garnet rensed og hengt til tork i bua. Den merkelige rognkjeksen med sugekopp på magen. «Kan vi spise den Tor?», spurte jeg. «Ja, hoa er bælgo!», kom det fra Tor. Og han fikk rett i det. Han rensed og lagde

«koteletter» av rognkjeksen. Senere stekte vi disse til middag. Det var første gang jeg spiste rognkjeks, og det var virkelig godt. Men hva var best, og kællen kun «så der».

Ut på kvelden var det tid for den viktigste jobben, nemlig å tenne lyset i fyret. Det er jo det det hele dreier seg om! Bjørn viste maskinrommet og hvordan dette skulle gjøres. Så var det tid for kveldsmat. På menyen sto krabber, loff og annet tilbehør. Disse fyr-gutta var jo bare verdens beste vertskap. De lever drømmelivet, tenkte jeg.

Så var det tid for å få seg litt søvn, og jeg lurte litt på om det var mulig å få sove i støyen fra tyfonene, men det viste seg at det gikk helt fint. Etter to overnattinger var det tid for å dra tilbake. Jeg ble hentet av to venner i en snekke. De fikk være med Bjørn opp i fyret, mens Tor lagde kaffe og stekte vafler til alle sammen. Maken til gjestfrihet skal man lete lenge etter. Tusen takk til Tor og Bjørn!

FAKTA om Torbjørnskjær fyr:

- Bygget i granitt, og sto ferdig som kystfyr i 1872
- Tårnets høyde 17,9 m, og lyshøyde over høyvann 25,7m
- Familiestasjon frem til 1949, med flere familier og egen ku
- I desember 1990 ble fyret automatisert, og Tor var siste fyrvokter på "Skjæret"

I desember 1990 ble fyret automatisert, og Tor var sistemann som forlot «skjæret».

SOMMERKVELDER I HVALER KIRKE 2025

FOTO: TONNY CATHRINE PRANTE

Hvaler kirke onsdag 2. juli kl. 19

No kallar sol og sommarvind

Konsertprogrammet «No kallar sol og sommarvind» inneholder ord og toner til sommerens og skaperverkets pris. Sommersalmer, bruremarsjer, korte instrumentalstykker og allsang i et av landets eldste kirkerom, Hvaler kirke, skulle legges til rette for en stemningsfull kveldstime onsdag 2. juli.

Kantor i Hvaler kirke, Marte-Kari Nilsen Melkerud sitter ved tangentene denne kvelden. Med seg har hun den etablerte mezzosopranen Gro Bente Kjellekvold fra Oslo, i tillegg til Halvor og Peder Kjerkreit (far og sønn) fra Råde. Halvor synger og spiller bratsj, mens 16-årige Peder er elev på cello ved fordypningsprogrammet for klassisk musikk ved Edvard Munch vgs i Oslo.

Hvaler kirke onsdag 9. juli kl.19

Skjærgårdsviser

«Skjærgårdsviser» er en samling vakre, melodiske, muntre, melankolske og stemningsfulle viser med sjø og skjærgård som fellesnevner. Arnt Martin Brynildsen og Rebekka Magnus har med seg multiinstrumentalist Frode Grøtting, når de serverer egenkomponert musikk. Trioen har blant annet spilt konserter på kunstinstallasjonen Roseslottet i Oslo, og trukket fulle hus i Brottet og på Storesand, her på Hvaler.

Hvaler kirke onsdag 16. juli kl. 19

Sommerkveld i kirken

Sommerkonserten denne kvelden består av duoen Eva Iselinn Erichsen og Geir Erik Løken, som begge er godt etablerte artister/musikere i bybildet Fredrikstad. Tidligere i år startet de opp «Pubkor Fredrikstad» som ble en umiddelbar suksess. Sammen har de gjennom tre år utviklet et akustisk konsept som har slått an i både inn- og utland. Dette blir en kveld fylt med varm og god stemning, litt latter og kanskje til og med et snev av «Pubkor» uten pub... ;)

Hvaler kirke onsdag 23. juli kl. 19

Brask og bram

Brask og bram er en folkemusikkbasert kvartett som består av Marit Bjelvin, trekkspill, Katrine Syverstad, fele, Astrid Eggen Nordhaug, trekkspill/piano og Kirsten Eggen, fele/nøkkelharpe. Gruppas repertoar spenner fra rytmisk polska og reinlender til vakre viser, smektende vals og høytidsstemt marsj. Mye av musikken har de hentet fra norsk og svensk tradisjon, med noen avstikkere til England og Danmark.

Hvaler kirke, tirsdag 29. juli kl. 17

Olsok

Prosjektleder Kjartan Hauglid fra NIKU offentliggjør resultatene av aldersbestemmelsen av Hvaler kirke. Ledes av Grethe Hummel og Jan Olav Aarflot. Orgelspill ved Marte-Kari Melkerud.

Etter møtet i kirken blir det servert rømmegrøt, saft og kaffe på 1000 års stedet. I år må vi dessverre ta en liten egenandel på serveringen. Velkommen!

Hvaler kirke onsdag 6. august kl. 19

Hele middelalderkirken synger

Allsangkonsert i Hvaler kirke med Bjørnar Spydevold, Marte-Kari Melkerud og Tore E. Thorkildsen. Gjennom flere år var de et fast innslag under sommerens sang- og musikktilbud til fastboende og ferierende i Hvaler. Det blir solosang, duettsang og allsang. Gratis adgang. Kollekt til menighetens arbeid. Velkommen til gladsangkveld i middelalderkirken!

Kirkekaffens historie

Kirkekaffen har røtter som strekker seg tilbake til 1800-tallet, da kaffedrikking begynte å bli populært i Danmark, Norge og andre nordiske land. Tradisjonen med å servere kaffe i kirken, ofte etter gudstjenester eller i forbindelse med sosiale arrangementer, oppsto som en måte å samle menighetsmedlemmer på. I dag er kirkekaffe en vanlig del av menighetslivet, også i Hvaler menighet. I denne artikkelen vil vi dykke nærmere ned i kirkekaffens historie og utvikling i Norge og i Hvaler menighet.

Samling på kirkebakken i gammel tid. Malt av Albert Edelfelt.

Kirkekaffen er i dag en selvsagt del av menighetslivet mange steder i Norge. Også i Hvaler menighet har vi i dag tradisjon for å ha kirkekaffe etter endt gudstjeneste. Men det har ikke alltid vært slik. Historien om kirkekaffen handler også om hvordan kirken har utviklet seg fra å være en høytidelig institusjon til å fokusere på inkludering og fellesskap.

Allerede før uttrykket ”kirkekaffe” ble kjent, fantes det tradisjoner for samvær etter gudstjenesten. Folk kunne bli stående på kirkebakken og prate om løst og fast før de gikk hver til sitt. Men det var først på 1900-tallet at ideen om en organisert samling med enkel servering etter gudstjenesten begynte å vokse frem.

Særlig etter andre verdenskrig så man en økt vektlegging av fellesskap i kirken. Mange menigheter erfarte at en kaffekopp og en kakebit kunne være med på å forlenge gudstjenestens fellesskap inn i hverdagslivet. Kirkekaffen ble en viktig måte å knytte mennesker tettere sammen på i en tid hvor urbanisering og samfunnsendringer truet de tradisjonelle sosiale nettverkene.

Fra 1950- og 60-tallet ble det stadig vanligere at kirkekaffen ble en fast del av søndagsgudstjenesten. I mange menigheter ble egne menighetssaler innredet for å gjøre plass til de sosiale møtene. Denne utviklingen speilet også teologiske strømninger i endring: Troen skulle ikke bare leves i kirkebenken, men også i hverdagsfellesskapet. Kirkekaffen ble på sett og vis en forlengelse av gudstjenestens budskap om å møte sin neste med åpenhet og varme.

I dag varierer kirkekaffen fra sted til sted. Noen steder serveres det fortsatt enkel kaffe og småkaker, mens andre satser på et bredere utvalg av hjemmebakst og drikke til både store og små.

Også i Hvaler menighet har kirkekaffen en historisk utvikling. Tidligere var det ingen fast kirkekaffe i Hvalerkirkene. Medlemmer av menigheten kunne ofte bli stående igjen og prate sammen på kirkebakken, men det var ingen etablert arena med kaffe og kake i kirken slik vi kjenner det i dag. Det var også i mange år en praksis at noen kirkegjengere spontant ba andre med hjem på kaffe og kake, og mange hadde nok en kake liggende klar til eventuell kirkekaffe hjemme. Det lot seg dog vanskelig gjøre å få plass til hele menigheten i private hjem, noe som muligens gikk litt på akkord med ideen om bred inkludering og fellesskap.

Dagens ordning i Hvalerkirkene, med enkel servering inne i kirkerommet, var noe vi begynte med på 2010-tallet da Grethe Hummel

Kaffe og kake

begynte som sogneprest i Hvaler menighet. Før den tid var det kirkekaffe med hjemmebakst stort sett bare ved feiringer og spesielle anledninger i kirken. Da samlet man seg gjerne i menighetshus eller bedehus i nærheten, slik som menighetshuset på Spjærøy eller det som før var Betania menighetshus på Skjærhalden. Men selv om alle var invitert, viste det seg å være tungt å bevege seg inn i et nytt rom, særlig dersom man ikke var helt kjent i menigheten. Dermed var det stadig en utfordring å inkludere alle.

Grethe kom fra Oppegård menighet og Sofiemyr kirke der man hadde fast kirkekaffe i en forlengelse av kirkerommet. Selv om dette var en større kirke med andre fasiliteter enn i Hvalerkirkene (man kunne rett og slett åpne veggene for å forlenge kirkerommet), fikk ideen om å samles inne i kirken rotfeste i Hvaler menighet. Når kirkekaffen nå er

Kaffe på kirkebakken ved Hvaler kirke

inne i kirkerommet eller rett utenfor på kirkebakken, er det flere som tar seg tid til å bli igjen og få med seg både kaffe og prat.

Det har lenge vært hjemmebakst som var viktig ved kirkekaffe, noe som medførte behov for at frivillige tok ansvar for å bake hver gang. Grethe forteller at ved Sofiemyr ble verdien av fellesskapet større enn kvaliteten på baksten. Dermed kunne den som ville, ta med kake. Men i skapet var det alltid nok kjeks om det ikke kom noen kake. Denne ideen ble videreført i Hvaler menighet. I dag har vi hjemmebakst ved store anledninger som høytidsgudstjenester og i gudstjenester for små og store. Ellers holder det med kjeks og frukt, saft og kaffe, for det er praten og fellesskapet som er det viktigste.

Felles for kirkekaffe som konsept, uansett hvor eller hvordan det gjennomføres, er ønsket om å skape en inkluderende møteplass – et sted hvor

mennesker kan møtes, snakke sammen, og oppleve et levende menighetsfellesskap. Selv om samfunnet har endret seg mye siden de første kaffekoppene ble satt frem, har kirkekaffen beholdt sin verdi. Den minner oss om at kirken er et sted vi kan møte hverandre, akkurat slik vi er.

Marthe N.B.

Kilder:

Sokneprest Grethe Hummel samt enkelte medlemmer av Hvaler menighet

- Store norske leksikon (snl.no) – ”Kirkekaffe”
- Luthersk Kirketidende – Artikler om kirkelig utvikling etter 1950
- Kirkerådet (kirken.no) – Strategidokumenter om kirke og fellesskap
- Norsk lokalhistorie – Om samfunnsutvikling og menighetsliv

Sommerfest i Hvaler 2025

- 20.06 **Lyse Kvelder på Skjærgårdshotellet**
- En sommernatt ved fjorden!
- 05.07 **Herlige Høysommer på Skjærgårdshotellet**
- 11.07 **Silya**
- 12.07 **Magnus Grønneberg**
- 13.07 **Klovn Hagbarts Fortryllende Show**
- 18.07 **Trygve Skaug**
- 19.07 **Claudia Scott // Henning Kvitnes & Gutta i Bandet**
- 23.07 **Thomas Dybdahl**
- 25.07 **Valkyrien Allstars // deLillos**
- 26.07 **Trang Fødsel // Postgirobygget**
- 30.07 **Karoline Krüger og Sigvart Dagsland**
- 01.08 **Bjørn Eidsvåg med band**
- 02.08 **Bjørn Eidsvåg med band**
- 03.08 **Ingrid Bjørnov**

Billetter på [ticketmaster.no](https://www.ticketmaster.no)

Konsertpakker med VIP-billett og mat, kontakt: post@hvalergjestgiveri.no

Konsertdager har vi overnatting kun for de som kjøper konsertpakker og VIP-billett.

www.hvalergjestgiveri.no / 69 37 82 00

En historisk vandring på Nordre Sandøy

TEKST OG FOTO: GUNN HEDBERG

Under Den store nordiske krig, fra 1700–1720, kunne du brått møte Tordenskiold på Nordre Sandøy. Langs Skippergata lå Hvalers fineste hus, de østre øyene var hjemsted for skippere og seilskuter. Under det store sildefisket på slutten av 1800-tallet lå sildesalteriene tett langs Gravningssund.

Med påske og mange fridager er det tid for en historisk vandring på Nordre Sandøy. Studer rutetidene grundig først! For øyeblikket går første ferge kl. 09:10 fra Skjærhalden. Den går til Makø nord på øya, da kan det passe å ta returen fra Sanne i sør.

Apalvik

Ved fergeleiet ligger Makø sommerkafé. Følg veien rett oppover til den møter «hovedveien» (Makøveien). Ta så veien rett til høyre merket Apalvika. Apal er et norrønt ord for villeple, og ordet var vanlig brukt for epler på Hvaler. Dyrking av frukt for salg var størst i

mellomkrigstiden. I 1939 var det cirka 25 000 frukttrær på Hvaler, mest epler og plommer. Apalvika var et helt lite samfunn for seg selv, der veien er dekket av gress istedenfor grus. Det var småbruk som ble utskilt på 1800-tallet, alle hadde opprinnelig hørt til under Makø.

Sjøhelten Tordenskiold

Tar vi stien rett til venstre fra Apalvik, ender vi i Tordenskjoldbukta. Her pleide flåten til den berømte dansk-norske sjøhelten Peter Tordenskiold å ligge i skjul mellom slagene, i le bak holmene. Vi vet at han lå med flåten sin ved Makø i lange perioder. På nordøstsiden av øya ligger Furuholmen og «Den høye holmen». Disse to danner, sammen med noen småholmer, Tordenskjoldbukta, som har fått navn etter sjøhelten. Det er ikke mye vi vet om Tordenskjolds manøvrer her, bortsett fra at han kjedet seg fælt. Selv om det bodde flere mennesker der på 1700-tallet enn i dag, var det neppe noe blivende sted for kvinnebedåreren og begersvingeren Peter Wessel. Spørs om ikke havna ved Arisholmen, sør for Kråkerøy, passet ham bedre i så måte.

Svensk nederlag i Dynekilen

I dag er det tett med fritidsbåter her i sommerhalvåret. Spørs om de ikke hadde sperret opp øynene om de hadde ligget her ved

Apalvika: Her finnes fremdeles mange epletrær, som minner oss om den tiden da Hvaler var Østfolds viktigste fruktleverandør.

Skjulested: Denne veistumpen skal Tordenskiolds soldater har bygd, og her gjemte de seg når svenskene var for mange.

middagstid 9. juli 1716. Da kom Tordenskiold seilende inn til Makø med de siste skipene han hadde erobret i Dynekilen dagen før. Under slaget i Dynekilen i 1716 erobret Tordenskiold og mannskapet hans hele svenskeflåten. Triumfferden etterpå gikk til Makø. Først var han ombord på "Hjelperen", og salutterte kommandør Vibe og hans flåte med ni skudd. Deretter lot han seg ro sørover igjen og kom tilbake på «Stenbocken». Nok en seierssalutt – det hele måtte ha vært et fantastisk syn for dem som bodde på øyene rundt. Fire år senere døde sjøhelten i en duell i Tyskland, bare 30 år gammel.

Skippergata

Da er det på tide å gå sørover på øya. Her er

det to alternativ. De fleste følger hovedveien, Makøveien, men det går også en fin sti til høyre for denne. Den ender ved den gamle skolen, omtrent midtveis på øya. Da er du tilbake på Makøveien. Så kan vi fortsette på den ned til fergeleiet Sanne. Et bedre alternativ er å ta Skippergata (skiltet), som tar av på venstre side av veien. Følg denne innover, ved veiskillet tar du av til høyre. Ifølge gamle historier er det Peter Wessel Tordenskiold og hans soldater som har anlagt denne veistumpen. Her gjemte de seg også for svenskene når det var nødvendig.

Annas Lund

På Nordre Sandøy finner vi også Hvalers første sommerhus, Dahllsberg. Oberst Lars C. Dahll kjøpte stedet i 1878. Han var en ivrig hobbydyrker, og drev hagebruk med flere eksotiske og ukjente vekster. Blant annet satte han opp et drivhus og dyrket tomater, antagelig de første tomatene dyrket i Norge. Men det er mer å finne langs denne veien, som kan være fuktig når det er mye nedbør. Går vi stien videre, kommer vi til en slak skråning til

Første sommerhus: Dahllbergvillaen, bygd i 1878, er Hvalers eldste sommerhus.

venstre, ned mot vannet. Der ligger «Annas Lund», oppkalt etter Dahlls kone. Her plantet obersten flere edle tresorter, som valnøtt, bok,

Dette flotte bygget ble satt opp under det eventyrlige sildefisket på slutten av 1800-tallet.

kastanjer og morbærtrær. Mange av dem finnes her fremdeles, og lunden er avgjort verdt et besøk.

Under Signalen

Etter hvert dreier veien mot høyre, og endrer navn til «Under Signalen». Det originale navnet har veien fått etter Nordre Sandøys høyeste topp, Signalen, 58 moh. Den var en gang et utkikkspunkt der du kunne se viden rundt. Nå gror furutrærne litt for tett og høyt. Videre slynger veien seg mellom hvitmalte skipperhus, fra den gangen Nordre Sandøy var befolket med sjøfolk. I dag er samtlige sommerhus.

Sanne

Ved enden av Signalen nærmer du deg fergeleiet på Sanne. Opprinnelig lå det én gård på Nordre Sandøy, Sandø, senere Sanne. Like etter 1625 ble den nordligste delen skilt ut som egen gård, Makø. Begge gårdene hadde skiftende adelige eiere. På begynnelsen av 1700-tallet ble Makø overtatt

av sønnen til kommandanten Peter L. Holm på Akerøya, Jørgen Holm. Men øya lå farlig nær Sverige. I 1711, under «Den store nordiske krig», ble Jørgen tatt til fange og ført til Sverige. Der ble han sittende ett år før han ble utvekslet og kom tilbake til Nordre Sandøy, syk og nedbrutt.

Hollungen

Har du fremdeles tid før ferga kommer, kan du velge veien til høyre ved det store, hvite huset. Den fører til Hollungen. Her i vannkanten, ligger ett av de mange sildesalteriene som poppet opp på Hvaler på slutten av 1800-tallet. Salteriene kom i bruk da silda strømmet inn mot Hvaler på 1890-tallet. Etter fem år forsvant den like plutselig. Er det fremdeles tid igjen, er det mulig å ta en liten rundtur når du kommer opp fra Hollungen. Da har du virkelig fått kjørt deg. Alternativt går det an å sykle, enten med egen sykkel eller du kan låne/leie på Skjærhalden.

God tur og god sommer!

«Et bærekraftig og selektivt fiske på naturens premisser»

Fiskemottaket som daglig leverer det ferskeste av det ferske innen sjømat over hele Østlandet.

Det største mottaket av ferske reker og fersk sjøkreps langs kysten som ligger i Utgårdskilen på Hvaler.

I anlegget direkte tilknyttet havna og fiskemottaket pakkes fisk og skalldyr i alle varianter, og fiskemat produseres daglig. For oss handler det om å levere kvalitet hver eneste dag.

Besøk gjerne vårt sommeråpne utsalg Fjordkroken i Utgårdskilen og følge oss på fjordfisk.no

HÅNDVERKS MARKED

KIRKENS HUS PÅ SKJÆRHOLDEN
26. OG 27. JULI, 12-17

Tove Arntsen
Kjerstin Ek
Tomina Holten
Marit Jakobsen
Tom-Herman Lie
Liv Irene Sukkestad
Frode Vågdal
Reidun Wistner
Petter Wistner
Linda Ådalen

© Marit Jakobsen

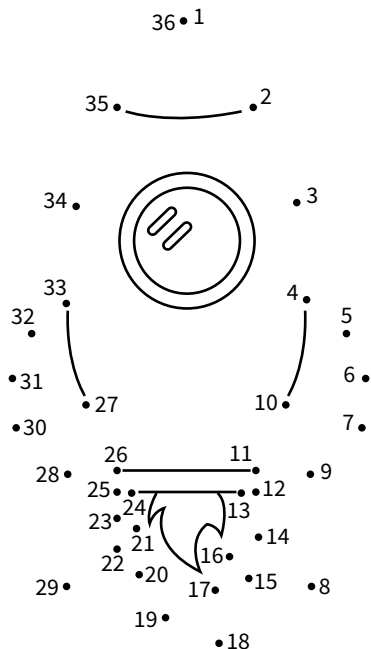
Barnas

FINN FEM FEIL

De to bildene er nesten like. Finner du de fem feilene på bildet under?

Tegning: TREVOR KEEN

PRIKK TIL PRIKK

Tegn en strek fra prikk til prikk. Hva skjuler seg her?

KRYSSORD

Bruk Det nye testamentet i Bibelen for å komme frem til løsningsordet.

Du finner Bibelen på internett også! Se bibel.no

1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									

Dyr i Johannes åpenbaring 4,7

Salte dråper i 2. Korinterbrev 2,4

Mann i Lukas 5,27

Landområde i Johannes 4,4

De som skaper fred i Matteus 5,9

Gave i Matteus 2,11

Landområde i Apostlenes gjerninger 21,2

Høytid i 1. Korinter 16,8

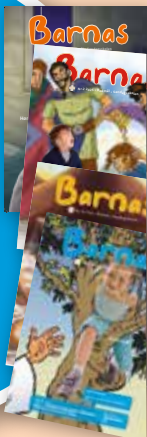
Land i Apostlenes gjerninger 27,1

Gi bladet Barnas til et barn du er glad i!

Disse oppgavene er hentet fra bladet.

Bestill abonnement på sondagsskolen.no eller 22 08 71 00

– Doktor, jeg tror jeg trenger briller.
– Det tror jeg på! For du er ikke hos legen, du er på McDonald's.

Vitser

Hvorfor har reven pels? Svar: Den vil ikke gå i bare underbuksa.

Babysang

Babysang følger skolens ferier og har oppstart 19. august kl. 11 i Drengestua.

Stjernekoeret

Tusen takk til Putten-Legatet 2025 for økonomisk støtte til Stjernekoeret. Disse midlene skal alle kordeltakerne ha glede av. Pengene er øremerket til å fremme inkludering og samhold i koeret.

Info om Stjernekoeret:

Stjernekoeret øver på Hvaler barne - og ungdomsskole på torsdager i SFO-tiden. Tilbudet er gratis og er for alle i 1.-4. trinn, uavhengig av om barnet benytter SFO eller ikke. Koeret hadde oppstart i februar og har hatt flere opptredener i gudstjenester og lokale arrangementer. Per nå består koeret av 20 sangglade barn. Vi håper at enda flere vil være med i det nye skoleåret.

Om ditt barn ønsker å bli med, ta kontakt med

Kaja Stiksrud, bukontakt@hvaler.kirken.no, telefon 907 58 089

KIWI mini
pris

Vesterøy

Åpningstider

Mandag - lørdag	07-23
Søndag	10-18
Søndag (22/6-10/8)	10-18

Tlf: 69 37 71 69

Konfirmasjon i Hvaler menighet

AV: MENIGHETSPEDAGOG INGER LISE OTTERSUND

På Hvaler har det de siste årene vært konfirmasjonsgudstjenester de to første helgene i september. Derfor har vi nå rett før sommerferien, litt igjen av konfirmantåret sammen med konfirmantene våre.

Undervisningsåret ble i år delt inn i to hovedperioder. Den første undervisningsperioden startet i oktober med kick-off på Sauevika. Søndag etter kick-off ble de nye konfirmantene presentert for menigheten. De fikk utdelt hver sin Bibel og la deretter sin forbønnsstein på alteret. En vakker handling som ble en påminnelse til menigheten om å be for konfirmantene og deres familier.

Høstperioden fortsatte med ministrantgudstjeneste og undervisning for deretter å avslutte med juleverksted på Vesterøy bedehus. I mars startet den andre undervisningsperioden opp. Ministrantgudstjenester og undervisning i tillegg til drift av kafeen på Klesmarkedet i Hvalerhallen, sto nå på planen. Inntekten fra kafeen, 9000,-, gikk i sin helhet til Kirkens Nødhjelp sin fasteaksjon «Håp i en dråpe vann».

I april ble undervisningsperioden avsluttet med leir på Solbukta.

Nå har konfirmantene snart lagt et undervisningsår bak seg. Et år med undring, læring, leir, venner, lek, tull og tøys, opplevelser, følelser og tanker. Vi som har arbeidet med disse 29 konfirmantene er stolte og takknemlige! For noen flotte ungdommer. Ungdommer fulle av følelser, energi og glede, takknemlighet og høflighet. De er hver på sin måte flinke til å heie på hverandre og å spre glede og humor. Fine ord og handlinger har vi hørt og sett mye av.

I september tas de hvite konfirmantkappene på. Konfirmasjonsdagen er da kommet. Denne dagen er en feiring av konfirmanten. I løpet av

konfirmasjonsgudstjenesten gir vi konfirmanten det fineste vi vet ved å be Gud velsigne den enkelte. I dåpen gir Gud sitt løfte om å være med barnet alle dager. I konfirmasjonen gjentar Gud sitt løfte om å velsigne og å fortsatt være med på veien videre i livet.

Vi håper den enkelte konfirmant har fått lære litt mer om hvem Jesus var. Kanskje noe av Jesu banebrytende tenkning og handling kan dukke opp i tankene og være en støtte i veivalgene ungdommene nå framover vil møte? Kanskje de kan oppleve at Jesus kan være en å vende seg til i sin tenkning eller i sine bønner? Kanskje troen kan oppleves å være en styrke i møte med hverdagens utfordringer?

Vi i Hvaler menighet vil fortsatt ha konfirmantene og deres familier med i våre bønner. Vi vil fortsatt be om at den enkelte må bli velsignet og ivaretatt.

Når våre fine konfirmanter i september går videre med livene sine, gjør vi oss klare for å ta imot et nytt kull med konfirmanter.

Invitasjon til å bli konfirmant er sendt ut til 27 ungdommer. Flere har meldt seg på for å bli med i neste års konfirmantkull. Den som vil bli konfirmant på Hvaler kan finne påmeldingsskjema på minkirkeside.no/hvaler

Mer informasjon finnes på hjemmesiden til Hvaler menighet.

Menighetspedagog Inger-Lise Ottersund kan også kontaktes på

pedagog@hvaler.kirken.no

Konfirmanttiden i bilder

Hvalers viktige **mangfold**

20. juni inviterer Hvaler kultur& fritid og kirkens kulturutvalg til en fargerik, raus og stemningsfull konsert i Hvaler kirke.

Verden blir stadig mer polarisert og urolig. Dette påvirker også små samfunn, som Hvaler. Det er derfor viktig at vi gjør det vi kan for å skape trygghet, romslighet og samhold for våre innbyggere.

Hvaler er en liten kommune, men med stort mangfold. Her bor yngre og eldre, innfødte og tilflyttere med mange ulikheter; det være seg tro, etnisitet, politisk ståsted, legning, ressurser eller funksjonsnivåer.

De fleste har det nok hovedsakelig godt i sin hverdag, men vi vet det er flere på Hvaler som opplever utenforskap, og tidvis grov hets. Rasistiske bemerkninger ytres i private rom, på skolen og gjennom sosiale medier. Homofile mottar trusler, regnbueflagg blir revet ned og urinert på. Her på Hvaler.

Sett i lys av dagens situasjon, hvor formidling om likestilling blir sanksjonert i USA, hvor krigen i Ukraina sender hundretusener på flukt og utallige barn blir drept under påskudd av å utslette terrorisme i Gaza – så kan vi ikke la våre egne, som har dette tett på kroppen, sitte alene med sin frykt og påførte skam. Vi må fortelle dem at de ikke er alene. Vi må gi rom og vise respekt for alle ulikhetene, men også fokusere på det som forener oss her på Hvaler!

Derfor gikk vi i vinter i dialog med Kirkens kulturutvalg, og de ble umiddelbart med på ideen om å skape en livsbejaende, optimistisk og inkluderende markering! Vi starter med en konsert, med et mangfold av Hvaler-folk, for Hvaler-folk: «Lyden av Hvaler»!

Rebekka Magnus, kulturkonsulent, Hvaler kultur & fritid

DEN NORSKE KIRKE
Hvaler menighet

HVALER KULTUR & FRITID OG HVALER KIRKES KULTURUTVALG PRESENTERER:

LYDEN AV HVALER

EN MANGFOLDSKONSERT

Benjamin Bankerød-Støa - Anne-Lill Reff - Arnt Martin Brynildsen - Jenny Schorpen - Dag Sørli

Marte-Kari Melkerud - Det Stemmer - Adam Olsen - Eugenia Scarlett - Ketil Henriksen

Rebekka Magnus - Elise Høidahl - Christine Calvert - Harald Norvik

HVALER KIRKE FREDAG 20.6 KL 18.00

GRATIS INNGANG

TRENGER DU NOEN Å SNAKKE MED?

Ring eller skriv. Vi er her. Alltid.

KIRKENS SOS

22 40 00 40 ♦ soschat.no

Onkel Thomas

Thomas Christiansen fra Korshavn

Korshavn – Frøkengården har som et av Hvalers eldste bolighus en lang og rikholdig historie.

AV: INGER JENSEN

Huset og eiendommen har sin historie, det samme har innboet og ikke minst menneskene som bodde der gjennom tidene. Gården Korshavn på Kirkeøy var i sin tid en større hvalergård. I 1786 ble gården kjøpt av Christian Nielsen og kona Anne Jakobsdatter som flyttet med sine barn fra Sandbrekke til Korshavn samme år og her levde deres etterkommere av sjøfart, gårdsbruk, skogen og i perioder fiske.

Slekten Barfot Christiansen har eid dette i seks generasjoner – siden 1786. I dag eies det av Stiftelsen Korshavn, som arbeider for å bevare den så urørt som mulig for ettertiden.

Selve våningshuset er gammelt, trolig fra århundreskiftet 1600-1700-tallet. Opprinnelig

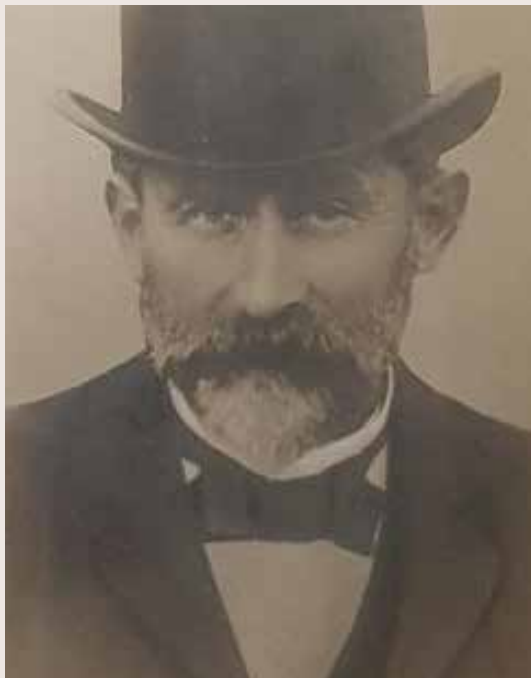
besto det av en treromsstue med kjøkken, stue og kammers. Omkring 1810 ble huset påbygd med et lignende hus, som ble flyttet til Korshavn fra et ukjent sted. Dette var vanlig i tider med mangel på trevirke. I flere omganger er det bygget på, senest i 1890 da det ble åpnet butikk her. Butikken var i drift i nær 30 år. Den voksende befolkningen i og rundt Korshavn dannet kundegrunnlaget.

Mennene i familien var sjømenn som raskt avanserte og seilte største delen av sine liv som sjøkapteiner. Hustru, barn og tjenestefolk tok hånd om gården i seilingssesongen som varte fra påsketider og fram mot jul. Gårdsdriften var både en trygghet og en nødvendighet som sikret familien på Korshavn mat. Her holdt de en til to hester, tre til fire kuer, noen sauer, et par geiter. Besetningen var i hvalermålestokk godt over middels. Korn og poteter ble dyrket til eget bruk. Og fra slutten av 1800-tallet dyrket de dessuten frukt til eget bruk og for salg. Helt frem til sluttet av 1940-tallet ble frukt fra Korshavn solgt på torget i Fredrikstad.

En av de siste eierne var Kerstin Cullberg, antikvarie ved Bohusläns Museum i Uddevalla. Hun tilbrakte mange somre på Korshavn og ble som så mange av oss nysgjerrig på hva huset, møblene og bildene kunne fortelle om slektingene som en gang hadde levd her. Ikke minst ble hun nysgjerrig på grandonkelen Thomas Christiansen, noe hennes artikkel viser.

ONKEL THOMAS

På veggen i spisestuen på gården Korshavn Søndre henger et innrammet foto av onkel Thomas. Han huskes i lyst minne – ikke bare av sine samtidige, men også av oss slektninger som så ofte møtte hans glade blikk fra fotografiet. Slektsboken gir oss visse fakta:

Karl Thomas Christiansen

Karl Thomas Christiansen ble født på Korshavn den 13. januar 1844 som sønn til sjøkaptein Søren Thyge Christiansen og hans hustru Inger Marie, født Olsen, fra Singleøy. Han var eldst av de seks barna, fire døtre og to sønner. Han ble sjøkaptein, giftet seg ikke og var til sjøs til han døde på Irland i 1904 – 60 år gammel.

Men det gamle huset hadde mer å fortelle om onkel Thomas. Hans liv og hans skjebne var verken unik eller merkelig, men etter hvert som brev og andre dokumenter, fotografier og gjenstander ble lagt sammen som et puslespill ble onkel Thomas mer levende. Hvorfor var en skapdør på boden tapetsert med et sjøkart over innløpet til Riga? Hvem førte barken Alfheim

i 1877 på skutemaleriet over buffeten? Og hva forestilte det gamle fotografiet med et tre og en ås med et underlig blomsterarrangement? Til slutt dannet det seg et klarere bildet.

Eksamentattest viser at Thomas Christiansen avla styrmannseksamen som attenåring med karakteren «*Ej ubeqvem*», som betydde at eksamen var godkjent. Skipper ble han i 1866, 22 år gammel. En annen attest forteller at han ble *skipperborger* i Fredrikstad den 14. mars 1868 etter avlagt troskapsed.

Skipperbrevet viser at han førte barken Alfheim 1868-1886, barken Kaja 1887-1889 og barken Erling 1890-98. Det kan se ut som han gikk med trelast fra Norge til havner i Frankrike, Holland og England. Derfra med ballast til havner i Østersjøen og vendte hjem på høsten med korn og stykkogods. Det forklarer sjøkartet fra Riga og et brev der han venter på redningen for å gå inn i Riga havn.

Bark Alfheim

I 1899 gjorde han ingen sjøreise, men deltok i sildefisket hjemme. Han var medlem i et sildefiskelag «med stor båt og mye redskap. Året etter var han igjen på sjøen som fører av barken Fylgja. Han var da 56 år, en høy alder for en skipper på et seilfartøy på den tiden. Om Fylgja vet vi at den var bygget i Arendal i 1870, var 136 fot lang og gikk i tjeneste til 1908 da den ble avrigget. Nå ligger den som molo på Spjærøy på Hvaler.

Skipper Thomas Christiansen med mannskap

Med Fylgja gikk onkel Thomas et par reiser i året til ulike engelske havner fram til år 1904. Den 12. juli 1904 skriver han fra Cork i Irland et brev til sin «Kjære Moder og Søstre» der han forteller om en vanskelig reise. «Gikten har været lidt slem en tid» og så har han blitt forkjølet under det siste krysningen da han lå med klærne på om natten «og *maatte springe ud hver gang vi skulde vende, som det meste var hver Time*». Men nå var han lykkelig i havn og han skulle sikkert bli bra. Men så finnes det et brev av den 17. juli – fem dager senere – fra styrmann S. Hansen på Fylgja, som forteller om onkel Thomas siste timer på sykehuset i Cork, der han døde i lungebetennelse. «Han døde i Troen *paa Gud og vi skulde jo da ikke sørge*». Den vennlige styrmannen skriver igjen den 21. juli og forteller om begravelsen som var «*meget fin till at være i et fremmed land*». Kapteiner og styrmenn fra de skandinaviske skipene som lå inne, deltok og likeledes konsulatets folk. De ga

kranser og «jeg og mannskapet fik ogsaa købt 2 fine glaskupler over som bevares i mange Aar».

Korrespondansen omkring onkel Thomas død avsluttes med et par brev fra forstanderinnen på Sailors Rest, sjømannshjemmet i Cork, som svar på de pårørendes bekymring over gravens vedlikehold og utsmykning. De skulle ikke være urolige. «Alldeles öfver hufvudet är det ett mycket vackert träd och stora kransar under glas betäcker nära på hele graven».

Slik fikk det gamle fotografiet på skatollet også sin forklaring.

Tekst av Kerstin Cullberg, oversatt fra heftet Norska Båtar, Träbiten 90 utgitt av Föreningen Allmoga Båtar. Kerstin Cullberg var grandniese til frøknene Christiansen og deres bror, onkel Thomas og en av arvingene som arvet eiendommen Korshavn på Kirkeøy som de i 1994 donerte til Stiftelsen Korshavn.

Program Frøkengården sommeren 2025

6. juli	kl. 12-15	Åpent hus m/salg av kaffe og vafler
	kl. 13	«Når sover'u a mor». Om Hvalerkvinnens arbeidsdag fra 1700-tallet til 1950 v/Inger Jensen
13. juli	kl. 12-15	Åpent hus m/salg av kaffe og vafler
	kl. 15	Klassisk gitarkonsert v/Ole Martin Huser-Olsen
		Billetter kr 200, ved inngang kontant og VIPPS
20. juli	kl. 12-15	Åpent hus m/salg av kaffe og vafler
	kl. 13	«Hvaler fra steinalder til moderne tjenesteyting» v/Rolf Utgård
27. juli	kl. 12-15	Åpent hus m/salg av kaffe og vafler
		Samfunnsendringer i Hvaler-samfunnet etter 1945 v/Åsmund Svendsen starter kl. 13.

Det selges lodd på Frøkengårdkoster til inntekt for restaureringsarbeidet.

Gratis inngang.

Se Facebook-gruppen "Vi som liker Frøkengården" for mer informasjon

<http://www.hvalerkulturvernforening.no> eller

<http://korshavnvel.wordpress.com> eller www.hvaler.kommune.no og på skjermene i

dagligvareforretningene og Visit Hvaler

For privat omvisning ta kontakt på mobiltelefon 95 02 13 35

Frøkengården finner du ved veikrysset i Korshavn på Kirkeøy

Hjertelig velkommen!

Axel Thorenfeldt og Eva Lange

AV: MERETHE FLAKSTAD PEDERSEN

To kunstnere med sterk tilknytning til Hvaler.

I sommer vil det være to utstillinger i Kunstgaten i Hvaler kunstforening.

Begge med kunstnere som har en sterk tilknytning til Hvaler, Eva Lange som bodde mange år i kunstnerboligen, «Knatten» på Asmaløy og Axel Thorenfeldt som vokste opp på Kirkøy.

Først ut er Axel Thorenfeldt lørdag 24. mai. Thorenfeldt er vokst opp på Hvaler og er i vinden med både kunstutstillinger og den kritikerroste boken «Kystfugler». De siste årene har han vært svært produktiv med bokprosjektet og utstillinger i anerkjente gallerier, både i Norge og Sverige med landskap og fugler som motiv.

Det er spennende med Thorenfeldt, fordi han opererer mellom forskjellige leirer, forteller styreleder Dean. Han sikter til Thorenfeldts bakgrunn som biolog, illustratør og kunstner. For Thorenfeldt er utstillingen en avrunding av Hvaler-kapittelet og en hyllest til landskapet,

som vekket interessen for fugler og naturen. Barndomshjemmet ligger Kirkøy, og er til salgs. – Jeg skal vise det Hvaler er for meg - mitt Hvaler, sier Axel Thorenfeldt.

– Dette blir en spennende og kanskje litt annerledes utstilling, forteller styreleder Dean. Kombinasjonen av storslåtte landskapsmalerier med fugler i flukt og feltskisser fra skissebøker og detaljerte fuglestudier, er med på å gi et skikkelig innblikk i fuglenes verden. Dette vil skape en egen stemning i Kunstgaten, slik at det blir nesten som du kommer inn i landskapet og ser på det som er der av arter, legger han til.

Thorenfeldt synes fagfeltene er spennende å bruke sammen. En tekst kan fortelle noe annet enn et bilde. - Jeg kan skrive en tekst om en naturopplevelse, hvor jeg har betraktet en skarv. Historien om hvorfor skarven sitter der, når den kom og hvorfor den kom dit kan forklares med biologi. Mens et maleri kan uttrykke noe helt annet. - Plansjer er et interessant format, sier Dean. Historisk er disse sett på som illustrasjoner, som hører mer hjemme i vitenskapen enn i kunsten. Men jeg mener at med denne utstillingen er Axel med på å vise at det ikke nødvendigvis er riktig, sier han videre. 19. juli åpner vi en minneutstilling til ære for Eva Lange, forteller styreleder Dean videre. -Lange har vært svært viktig for kunstmiljøet på Hvaler, noe vi ønsker å løfte frem. Dette blir dessuten den første utstillingen etter hun gikk bort i 2017. Utstillingen er kuratert av Langes datter, Andrea Lange.

Eva Lange har vært viktig for Hvalers kunsthistorie og kunstmiljøet på Hvaler, både som selvstendig kunstner og som en av grunnleggerne av Hvaler kunstforening. Hun var også sentral i arbeidet med skulpturparken «StenKunstHvaler».

Gjennom sin karriere arbeidet Lange med ulike teknikker og uttrykk. Et kunstnerskap som innbefatter tidlige abstrakte malerier og materialbilder, via symbolske figurative motiver i grafikk og maleri, til materialbilder i glassmosaikk inspirert av Hvalers kystlandskap. Hun har deltatt på utstillinger både i Norge og internasjonalt, og har utført flere offentlige utsmykninger og er representert i anerkjente kunstsamlinger. I forbindelse med utstillingen vil det bli laget en publikasjon om hennes kunstnerskap i samarbeid med Andrea Lange som er kunstner selv, og kunsthistoriker Marit Paasche.

- Det er en stor glede for meg å presentere et utvalg av min mor, Eva Langes verk i en minneutstilling i Kunstgaten på Hvaler denne sommeren. Utstillingen vil gi et unikt innblikk i bredden og dybden i Evas kunstnerskap – et livslangt virke preget av stor skaperkraft, forteller Andrea Lange. - For mange vil dette være et kjært gjensyn med kunsten hennes – for andre et første møte. Enkelte verk vil også være for salg, avslutter Andrea Lange.

**Glassmosaikk
av Eva Lange**

VELKOMMEN TIL KUNSTGATEN PÅ HVALER RÅDHUS!

I over 20 år har Hvaler Kunstforening vært med på å skape kunst- og kultur-opplevelser for fastboende og tilreisende på Hvaler. Med seks til åtte utstillinger i året kan du oppleve lokal og nasjonal kunst av både profesjonelle kunstnere og amatører. Kunstforeningen har et aktivt styre, rundt 150 medlemmer, eget galleri i Hvaler rådhus og skulpturparken *StenKunstHvaler* i storslått natur på Rødshue, Kirkøy.

Gjennom utstillinger, kunstnermøter, foredrag, omvisninger, konserter, kurs og utflukter ønsker vi å fortsette å bidra til et levende lokalsamfunn på Hvaler.

UTSTILLINGSPROGRAM 2025

14.02. - 30.03.	Bjørn Imislund/Lars Nordheim
05.04. - 18.05.	Mette Randem
24.05. - 11.07.	Axel Thorenfeldt
19.07. - 14.09.	Eva Lange minneutstilling
20.09. - 26.10.	Rolf Sørensen-Lyle
08.11 - 19.12.	Medlemsutstillingen 2025

Les mer om kunstforeningen vår på
www.hvalerkunstforening.no

Hvaler
kommune

Nasjonalpark-
kommune

BLI MEDLEM!

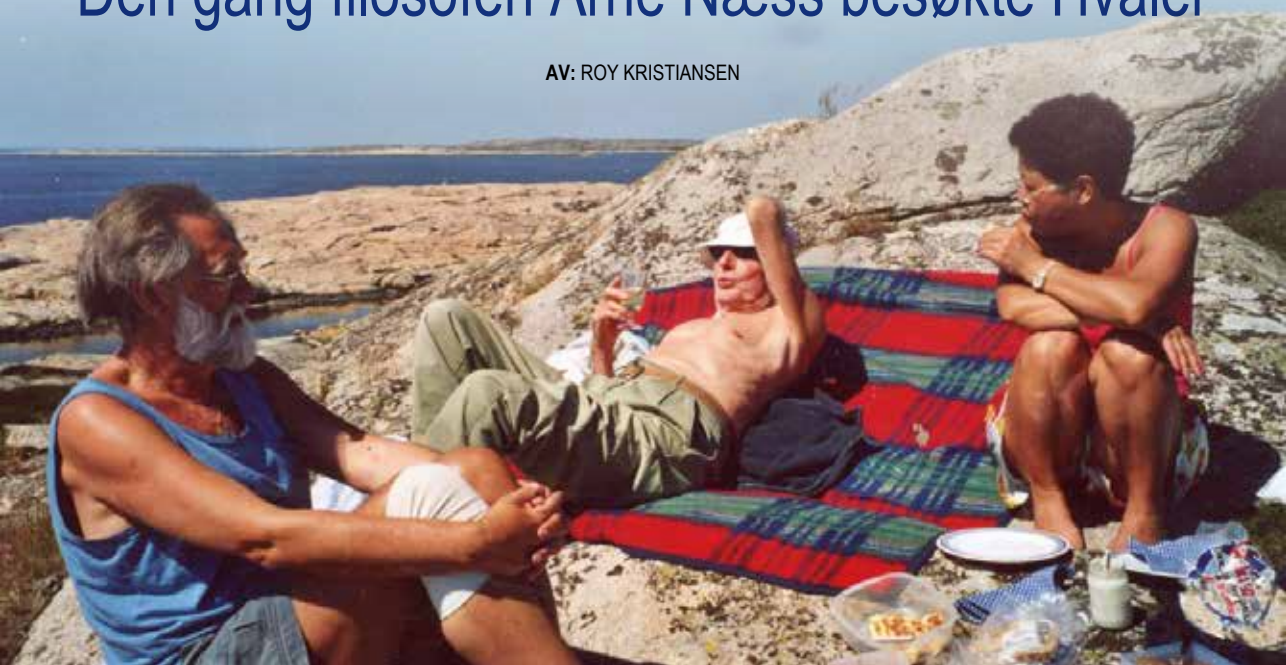
- Lær mer om kunst
- Få invitasjon til åpninger, foredrag, arrangementer, kurs
- Bli kjent med andre kunstinteresserte
- Medlemsrabatt på kunst
- Deltagelse i medlemslotteriet
- Still ut egne verk på den årlige medlemsutstillingen

Medlemskap: 300 KR
Familiemedlemskap: 450 KR

Bli medlem ved å sende epost til
hvalerkunstforening@gmail.com

Den gang filosofen Arne Næss besøkte Hvaler

AV: ROY KRISTIANSEN

Fra toppen av Vikersfjellet med Akerøy i bakgrunn

Filosofiprofessoren og fjellklatreren Arne Næss (1912 - 2009) var viden kjent i store deler av verden, et svært populær, morsomt og lekende (Homo ludens) menneske.

Undertegnede hadde god nærkontakt med Næss i de siste ti årene av hans liv med bl.a. flere besøk på hytta hans på Tvergastein på Hallingskarvet, 1504 m.o.h., den høyest beliggende private hytte i Norge. Vi hadde flere ganger dype og livsfilosofiske samtaler både der og hjemme i Oslo, på Senter for Utvikling og Miljø, Universitetet i Oslo.

Mange samtaler var svært berikende og forandret min måte å tenke på både med hensyn til miljøvern, global oppvarming og livsfilosofi, og ikke minst om livskvalitet.

Næss fylte 90 år i januar 2002 og jeg var hjemme hos Næss på Midtstuen i etterkant. Senere ble sommeren både lang og varm og siden han angivelig aldri hadde vært på Hvaler

før, inviterte vi han og kona Kit Fai til en dag på Asmaløy, hvor jeg bodde på den tiden. Og 7. juni var deres 12 års bryllupsdag, og det passet bra med en skyfri himmel og 27-28 grader. Vi innrettet oss på høyeste punkt på Vikersfjellet (25 moh.) med en glimrende utsikt i alle retninger, til Sverige i øst, mot havet i syd og Telemarksfjella i vest.

Næss var lettkledd, med solhatt, bar overkropp, men insisterte å beholde den ene joggeskoen på. Så ble det servert lunch med medbrakt spekemat, lefser, friske jordbær og hvitvin, men Arne foretrakk lefse med strøsukker i stedet for sukker på jordbærene!

Det ble noen timer med fin stemning og en seanse for filosofen i et uvant miljø som jo helst trives i fjellheimen. Før vi returnerte til Oslo var vi innom min bolig på Rød på Asmaløy.

Det ble en opplevelse vi aldri glemmer. Og Næss fikk til slutt, i høy alder, endelig besøkt Hvaler!

KIWI mini
pris

Skjærhalden

Sommeråpen uke 26 – 32

Hverdager: 07 – 23

Søndag: 07 – 22

God sommer!

HVALER ELEKTRISKE

Skjærgårdselektrikeren

Dyktige håndverkere
på Hvaler siden 1971

Telefon: 69 37 92 93

Vakttelefon: 901 16 042

www.hvalerelektriske.no

Har du TETTE AVLØP? Hjelpen er på Hvaler

Ring 414 77 047

HVALER HØYTRYKK AS

Utstilling Kirkens hus

4. juli - 13. juli

Fra venstre: Mona Lisa Wetting, Birgit Grydeland og Margrethe Oleivsgard Stenslund

For sjette sommeren på rad stiller Margrethe Oleivsgard Stenslund sammen med Birgit Grydeland og Mona-Lisa Wetting ut i Kirkens hus på Skjærhalden.

Birgit Grydeland bor i Vikersund på Asmaløy. Hun stiller ut sine malerier og trykk med vekt på motiver fra Hvaler. Hun har hatt en rekke utstillinger i og rundt Oslo, men har også stilt ut på Skjærhalden de siste ni årene. Birgit Grydeland prøver gjennom maleriene sine å gjenskape det fantastiske lyset som er her ute om dagen eller på natten. Hun tar ofte utgangspunkt i noen av de flotte fyrene vi har rundt omkring i Hvaler-skjærgården. Maleriene gjenspeiler ofte det mange av oss føler er det virkelige Hvaler, havets mange fasetter. Bildene egner seg i hus og hytter på Hvaler, men også som et minne om Hvalers nydelige skjærgård når man ikke kan være her.

Birgit Grydeland, Eke ved molo

MOS-art v/Margrethe Oleivsgard Stenslund deltar på utstilling i Kirkens hus for femte år på rad. Siden 2006 har hun eksperimentert med akryl/pleksiglass, og har utviklet sin egen teknikk for å lage brukskunst og kunsthåndverk formet i dette materialet. Hun lager vaser, fat, boller, skulpturer, måker, hjerter, engler, figurer etc. Hun føler seg hele tiden i utvikling, og mye av inspirasjonen får hun fra annen kunst, interiør, sjøen, men ikke minst fra «feil» hun gjør i

Fugler på flukt

skapelsesprosessen, som til slutt former seg til nye kreasjoner i dette fantastiske materialet. Hun benytter forskjellige fargestoff og materialer som ofte lamineres inn i akrylen. Fatene er praktiske å bruke i båten, på hytta, til bobil/camping og selvfølgelig i eget hjem, da de ikke knuser. Margrethe har deltatt på flere utstillinger, markeder og messer siden 2006, og har hatt utsalg i diverse butikker og gallerier. Hun har levert premier, pokaler og firmagaver, og er kjøpt inn av NRK1 sin julekalender «Snøfall», samt lånt ut boller og fat til «Bakemesterskapet» på NRK1 i 2024.

Mona Lisa Wetting lager smykker, vesker, hatter, belter og malerier. En av 6 som driver galleri kunstSONen og har atelier i Thornegården i Son. Har holdt på med kunsthåndverk i 19 år og de senere år begynt å male og vært med på en del utstillinger. Maler med akryl, abstrakt og liker sterke farger samt gull og sølv. Har stor skaperglede og gjenbraker gjerne slik f.eks. brusboksringer i vesker og belter mm. Materialer som brukes i smykker er perler, stener, glass og

Mona Lisa Wetting

metall. Alt er testet for nikkel. Syr med tekstiler mest nye, men noe gjenbruk der det er mulig. Strikker og hekler med ull eller bomull.

***“Alle oppdrag er like viktige om de er store eller små,
- og husk at det umulige tar bare litt lengre tid.”***

**ALT INNEN
FJERNING AV FJELL**

PETTER A OLSEN A/S
BORING & SPRENGNING
 1684 Vesterøy Tlf. 69 37 60 57 Mob. 90 05 54 52

www.petteraolsen.no

Ja, vi elsker Hvaler Menighetsblad!

«Alle» på Hvaler leser menighetsbladet, får vi stadig høre.

Noen liker kristent stoff, andre liker historiske innslag.

Uansett, det er noe å lese for de fleste, og for ikke å snakke om bilder og informasjon om ditt og datt. Vi frivillige som jobber i redaksjonen, ja for hele bladet lages på dugnad, er glade for bidrag av alle slag.

**Menighetsbladet havner i postkassa di uten at du behøver å tenke på det,
og bladet er helt gratis, dugnadsarbeidet også.
Vi vil gjerne at det skal fortsette sånn, helt gratis.**

Dessverre er det dyrt å trykke bladet, og vi er svært glade for gaver til

**vippsnummer 595306
eller kontonummer 1506.23.78902**

Er du Menighetsbladets nye, frivillige annonseselger?

**Har du lett for å snakke med folk, er blid, høflig og med et selger-gen som du
gjern vil bruke til å selge annonser for Hvaler menighetsblad?**

Sans for layout er det også fint om du har.

Da vil vi gjerne komme i kontakt med deg.

Vi har dessverre ingen mulighet til å lønne deg, men vi tilbyr hyggelige redaksjonsmøter med kaffe og noe å bite i sammen med engasjerte og trivelige medarbeidere som får samme lønn som deg.

**Ta kontakt med Ole Edvin Utaker tlf. 982 46 551
eller Ragnar Bjørck tlf. 970 62 029**

Nytt fra menighetsrådet

TEKST: OLE-EDVIN UTAKER, LEDER I MENIGHETSRÅDET

Nytt toalett på Kirkens hus for rullestolbrukere er tatt i bruk

Det gamle prestekontoret er nå blitt til et romslig toalett, tilrettelagt for bevegelseshemmede og rullestolbrukere. Rampen ved hovedinngangen skal rehabiliteres og gjøres mer tilgjengelig. Dette vil skje etter sommerferien, men toalettrommet er allerede i bruk.

Årsberetning og regnskap for Hvaler menighet

Mandag den 28. april ble det avholdt årsmøte i Hvaler menighet. Egenkapitalsituasjonen

for menigheten pr. 31.12.2024 er stabilt god. Disposisjonsfondet var ved årsskiftet på kr. 1 214 765. Regnskapet er revidert og godkjent av revisor.

Gullkonfirmantene – 2025

Søndag den 11. mai var vi så heldige å få besøk av gullkonfirmantene anno 2025. For 50 år siden stod de foran presten og menigheten og bekreftet sin konfirmasjon. Det ble en fin samling i et nesten fullsatt Kirkens hus.

Terje Fladeby

Jarle Olsen

Cathrine G. Jakobsen

Ulf Jakobsen

Jane Johnsen

Mads E. Johansen

Bjørnar Pettersen

Lokalt begravelsesbyrå med mannskap og kontor i Fredrikstad

Kontortid i Veumveien 08:00-15:30, Vakttelefon 24T, Tlf. 69 31 30 62.

Veumveien 51,
1613 Fredrikstad i TU. 69 31 30 62
fredrikstadbeg.no

Roald Amundsensvei 61a,
1654 Sellebakk, etter avtale.
Tlf. 69 34 53 35

AL ELEKTRISKE

DIN LOKALE ELEKTRIKER PÅ HVALER OG I FREDRIKSTAD

*Vi utfører alt fra svakstrøm og sterkstrøm i bolig, hytter,
industri- og skipsinstallasjoner*

www.alelektriske.no
Medlem av elektrikerkjeden

Avdeling Hvaler

Nordre Skjelsbu 4, 1684 Vesterøy
Tlf: 69 33 99 93
epost@alelektriske.no

Avdeling Fredrikstad

Mosseveien 110, 1623 Gressvik
Tlf: 69 33 99 93
epost@alelektriske.no

HVALER

FLEX

Skal du **handle**,
til **frisøren**,
eller kanskje
besøke en venn
som bor et
stykke unna?
Da kan du kanskje
reise dit med **Flex**

BESTILLINGSREISE

Flex bestillingstransport må forhåndsbestilles, og kjører i enkelte områder i kommunen. Hvis du er nysgjerrig på om du kan reise med Flex – ta kontakt med vårt kundesenter på telefon 69 12 54 80.

Tlf. 69 12 54 80

| ostfold-kollektiv.no

Velkommen til Tannlegene på Hvaler

På Oris Dental Hvalertannlegene tilbyr vi alt av tannbehandling, utført av dyktige behandlere, med den nyeste teknologien og det hyggeligste personalet, så du alltid er sikret premium behandling fra trygge fagfolk.

Du finner oss her:
Norderhaugveien 14,
1684 Vesterøy

**Ring oss:
69 37 77 07**

Bestill time:

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Benjamin Nordling

Birgit Groth

Hans Kristian
Helgesen

Thordis Snæland

Heidi Løkke
Sletner

Einar Nilsen

Farmannsgate 10 // Tlf: **69 130 130** (24t)
Et lokaleid begravelsesbyrå // jolstad.no

Mesterhjelp Skjærhalden as

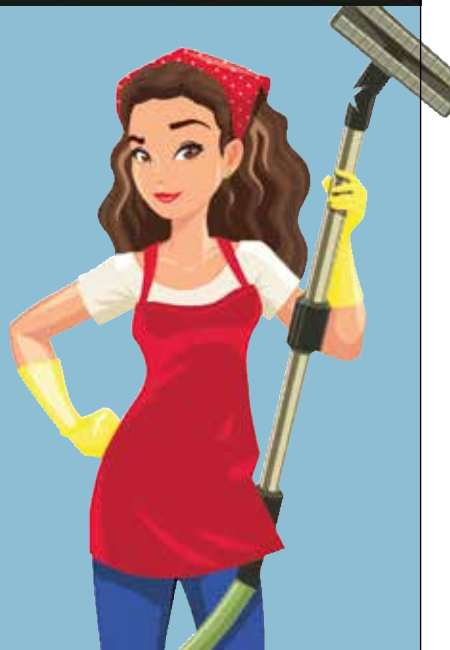
post@mesterhjelp-hvaler.no

www.mesterhjelp-hvaler.no

Ring oss så finner vi en løsning for deg!
Hytte – Hjem – Bedrift

Alt for en enklere hverdag

Tlf. Monica 403 06 155

DIN LOKALE RØRLEGGER

- Bedriften ble etablert i 1971
- Vi utfører alle typer rørlegger tjenester, og er også totalleverandør av komplette Bad og våtrom
- La oss hjelpe deg med installasjon av varmepumper, gulvvarme, vanlig utstyrsmontering og serviceoppdrag.
- Vi tilbyr høy faglig kompetanse og et stort utvalg av varer
- Egen graveavdeling for utvendige vann, avløp og terrengarbeider
- Vi kommer gjerne hjem til deg på befaring,
- Medlem av rørleggerkjeden Bademiljø
- Vi har butikk og rørlegger tjenester i Fredrikstad og på Hvaler.

EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fleste typer graveoppdrag fra minigraver til sjølekker for sjøarbeider.»

Bademiljø
BEST PÅ BAD

**BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
post@hvaler-ror.no / www.bademiljo.no

FRA FORENINGSLIVET PÅ HVALER

SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING

28.09.
26.10.
30.11.
Kirkens hus kl 17.00
Velkommen!
Kontaktperson:
Hilde Grosch Larsen,
telefon 918 32 226

NORMISJON

04.09.
02.10.
06.11.
04.12.
Kirkens hus kl. 18.00
Velkommen!
Kontaktperson:
Hilde Grosch Larsen,
telefon 918 32 226

VESTERØY MISJONSFORENING

01.09.
15.09.
29.09.
Vesterøy bedehus kl.18.00
Velkommen!
Kontaktperson:
Inger Weydahl,
telefon: 950 85 163

STRIKKEKAFE PÅ VESTERØY BEDEHUS

17.09.
22.10.
19.11.
17.12.
Vesterøy bedehus
kl. 19-21.30.
Vi ordner noe å bite i.
Velkommen!
Kontaktpersoner:
Tove Arntsen,
telefon: 470 28 123
Hanne moe,
telefon: 990 33 434

HÅNDARBEIDSKAFE PÅ KIRKENS HUS

Vi møtes kl. 11-14 første
lørdag i måneden, og av og
til oftere. Møtene annonseres
alltid på Facebook og på
oppslagstavla ved Kirkens
hus. Velkommen!
Kontaktperson:
Ingerid Bjercke,
telefon 905 67 519

SJØMANNSMISJONEN

Kirkens hus kl.18.00
Velkommen!
Kontaktperson:
Ragnhild Nordengen,
telefon: 480 24 071

ASMALØY MISJONSFORENING

25.8 kl.19
29.9 kl.19
Asmaløy bedehus
Velkommen!
Kontaktperson:
Anne Hvalgård,
telefon: 995 83 695

FORMIDDAGSTREFF

27. 8.
Omvisning i Hvaler kirke
ved Ingrid Dean, med
påfølgende formiddagsmat i
Drengestua

24.9.
Vesterøy bedehus:
Vår kantor Marte-Kari
Melkerud forteller om
seg selv, det serveres
formiddagsmat.
Kontaktperson:
Heidi Lønne,
telefon: 905 80 586

Siste frist for stoff til blad nr. 3 2025 er 15. august

GUDSTJENESTER SOMMER OG HØST 2025

Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt.

Når	Hvor	Hva
22. juni	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste for Hvaler og Kråkerøy med prest Hanne Elstrøm.
29. juni	Hvaler	Fellesgudstjeneste med prest Hanne Elstrøm.
6. juli	Frikirken i Fredrikstad	Felleskirkelig gudstjeneste med Domprostiet og andre kirkesamfunn i Fredrikstad.
13. juli	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste med prest Hanne Elstrøm.
20. juli	Spjørøy	Fellesgudstjeneste med prest Hanne Elstrøm.
27. juli	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste med prest Grethe Hummel.
3. august	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Prest Andreas Vassal.
10. august	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste med prest Kristin Helgen.
17. august	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Prest Grethe Hummel
24. august	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Prest Grethe Hummel
31. august	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Prest Hanne Elstrøm.
7. september Kl. 11 og 13	Hvaler	Konfirmasjonsgudstjeneste. Menighetspedagog Inger-Lise Ottersund, barne-og ungdomskontakt Kaja Stiksrud Høvik, kantor Marte-Kari Melkerud og prest Grethe Hummel.
13. september Kl. 11 og 13	Spjørøy	Konfirmasjonsgudstjeneste. Menighetspedagog Inger-Lise Ottersund, barne-og ungdomskontakt Kaja Stiksrud Høvik, kantor Marte-Kari Melkerud og prest Kristin Helgen.
14. september Kl. 11	Spjørøy	Konfirmasjonsgudstjeneste. Menighetspedagog Inger-Lise Ottersund, barne-og ungdomskontakt Kaja Stiksrud Høvik, kantor Marte-Kari Melkerud og prest Kristin Helgen.
21. september	Hvaler	Fellesgudstjeneste for små og store sammen med Kråkerøy. Høsttakkefest med utdeling av 4-årsbok. Barne-og ungdomskontakt Kaja Stiksrud Høvik, menighetspedagog Hanne Holm, prest Grethe Hummel.
28. september	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Prest er Andreas Vassal.

Med forbehold om endringer.

Mer informasjon på kirken.no/hvaler.

Ved behov for transport til kirken:

Fra vest, kontakt Øyvind Olsen, tlf. 480 66 969.

Fra øst, kontakt Laila Olsen, tlf. 959 25 212.

**Hjelp barn
i hjem med rus**

90.000 barn i Norge vokser opp i hjem med rus. Med din støtte kan vi hjelpe flere familier som strever!

Gjør barnas hverdag litt lysere.

Gi din gave på **Vipps 936679**

DØPTE

Hvaler kirke

Enya Margrethe Svane
Live Knudsen Reppen

Spjørø kirke

Teo Holter Andresen

VIELSER

Hvaler kirke

Isabella Dahl & Knut André
Bjørnerød

Spjørø kirke

Emma Marie Fredriksen &
Sebastian Hoe

JORDFESTEDE

Hvaler kirke

Jon Magne Andersen
Erling Jarl Edvardsen
Kristin Dyrseth

Spjørø kirke

May-Lis Singdahl-Larsen
Leif Iversen

ORD TIL ETTERTANKE

«Lær som om du vil leve til evig tid, lev som om du vil dø i morgen.»

Marit Westberg

Høsttakkegudtjeneste

Hvaler og Kråkerøy menighet inviterer små og store til Høsttakkefest i

Hvaler kirke

21. september kl. 11.

Det blir utdeling av 4-års bok, opptreden av Stjernekorset og Tale Bustehale kommer på besøk.

Etter gudstjenesten inviterer vi til å vandre sammen til Eplefestivalen på Rove.

I Hvaler menighet satser vi på barn og unge!

Vi har tre sangtilbud for barn,
Baby-sang for barn under ett år med lunsj til foresatte,
Knøttesang for barn 1- 5 år og
kor i SFO - tid, Stjernekolet for 1. til 4. klasse.

Vi arrangerer ulike møter i kirken som Tårnagenter og «Lys våken».
Barnehager og skolen inviteres til julevandring og julegudstjenester.

Alt dette er gratistilbud og åpent for alle.

Hvert år er det ca. 30 ungdommer som får konfirmasjonsundervisning,
reiser på leir og avslutter med konfirmasjonsgudstjenester.
De betaler en egenandel.

Har du lyst til å være med å støtte dette arbeidet? Enten som frivillig eller med penger?

Hvis du vil bli fast giver og støtte med en regelmessig gave,
tar du kontakt med kirkevergen på epost kirkevergen@hvaler.kirken.no

Faste givere får registrert skattefradrag for beløp fra foregående år.

**Engangsbeløp vippses til 90315,
velg gave og merk med barn og unge,
eller betales til kontonummer: 1506.45.42130.**

Hvis du vil bli frivillig, ta kontakt med bukontakt@hvaler.kirken.no

Hvaler menighet trenger deg.